

KLÓPIKÉPÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 10 kor.
 Negyedévre... 4 .
 Helyben káshos hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 .
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 .

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 szombat utáni napok kivételével

Beszerezés és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczka-utca 2.

A szerkesztőség kérésekre visszaadandó
 vagy megőrzésre nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes számok ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, okt. 18.

A váradai iparos kongresszus.

Az egész ország iparos közönségének meleg érdeklődése kíséri az ipartestületeknek városunkban ülésező országos kongresszusát. Meg is érdemli, hogy figyelemmel kísérjük nemcsak az iparosok, hanem mindenki, a ki közügyek iránt érdeklődik. Az iparosok bajai éppen úgy megérdemlik a közfigyelmet, mint a gazdák bajai. A földművelés és az ipar a két főtényező Magyarországon, de a liberális regime óta éppen olyan mostohán bántak kormányférfiaink és törvényhozóink az iparral, mint a földműveléssel. Ideje, hogy komolyan foglalkozzanak valahára e bajok orvoslásával.

A nagyváradai ipartestületi kongresszus programján igen fontos tárgyak vannak kitűzve. Az első napi tanácskozásokat két igen fontos dolog vette igénybe.

Egyik az önálló vámterület kérdése. Közjogi és közgazdasági szempontból különféleképpen lehet megítélni e kérdést, mely ma már nem képezi kizárólag a függetlenségi párt követelményét, de annyi kétségtelen, hogy a hazai iparnak nagy lendületet adna az önálló vámterület. Legalább iparosaink, mint valami csodaszertől, ettől reménylik bajuk orvoslását. Pedig ha addig kell várnia a magyar iparnak a gyógyulásra, akkor sokáig lesz még beteg a magyar ipar, mert bár néhány év óta jogilag már önálló vámterületen élünk, — de sok víz lefolyik a

Dunán, míg határainkon felállíthatjuk a vámsorompókat. Mindazáltal okosan tettek iparosaink a mai kongresszuson, hogy egyhangulag az önálló vámterület mellett foglaltak állást, — legalább erős támaszt nyújtanak Széll miniszterelnöknek a ki egyezési tárgyalásokhoz.

A mai tanácskozás másik tárgya az ipartörvény revíziója volt. Sok érdekes és életre való indítvány merült fel, figyelemre méltó határozatokat hoztak, de hogy mit fog közülük elfogadni a kormány, majd csak ezután válik meg. Holnap már többet fognak tudni iparosaink, mert holnap fog nyilatkozni a kormánynak a kongresszuson jelen levő képviselője, a ki tájékozni fogja a kongresszust a készülő ipartörvény-javaslat főbb elveiről és egyes már megállapított részleteiről.

A nagygyűlés első napja.

A magyar iparosok VI-ik orsz. ipartestületi gyűlése délelőtt fél 10 órakor vette kezdetét. Az orsz. összes ipartestületeinek díszes képviselői zsúfolásig megtöltötte a Kereskedelmi Csarnok fényes dísztermét. Képviselve volt 247 testület 436 taggal. Az elnöki széket **Thék** Endre foglalta el, körülötte az emelvényen **Gelléri Mór** főjegyző és **Soltész Adolf** dr. titkár, **Abonyi** Emil min. tanácsos, **Barabás** Béla orsz. képviselő, **Rimler** Károly polgármester, **Gerő** Armin főkapitány, **Bertsey** György ipartestületi elnök, **Huzella** Gyula iparkamarai elnök, **Szavay** Gyula debreczeni kamarai titkár, **dr. Horváth** János és **Szathmáry** Mór orsz. képviselő foglaltak helyet.

Thék Endre elnök örömmel üdvözölte a kongresszus tagjait, szívéből kívánja, hogy a fontos tanácskozást siker koronázza.

A tisztikar megalakítása.

Bertsey György Nagyvárad város ipartestületének elnöke üdvözölte ezután a gyűlés tagjait, hangsúlyozva, hogy a jelen nehéz közgazdasági helyzetben nagyon fontos a mai tanácskozás. Javaslatára a gyűlés nagy lelkesedéssel **Thék** Endrét választja meg elnöké.

A zajos ováció elcsillapulta után **Thék** Endre elnök lelkes beszéddel nyitotta meg a gyűlést, hangoztatta az iparosság vitális érdekeit, melynek megvitatására, orvoslására várnak.

A többször zajos éljenzéssel megszakított elnöki beszéd elhangzása után következett a tisztikar megalakítása.

Alelnökké megválasztották **Bertsey** Györgyöt (Nagyvárad), **Kreutzer** Balázst (Szolnok), **Deil** Jenőt (Kassa); **főjegyzővé**: **Gelléri** Mór kir. tanácsost (Budapest); **jegyzőkké**: **dr. Horváth** Jánost (Budapest); **Edvi** Illés Lászlót (Arad), **Kiss** Ferenczet (Arad), **dr. Soltész** Adolfot (Budapest), **dr. Sarkadi** Lajost Nagyvárad, **Tóth** Kálmánt (Debreczen), **Pilisi** Istvánt (Budapest); **háznagygyá**: **Sziládky** Ernőt (Nagyvárad).

A miniszter levele.

Gelléri Mór felolvasta **Láng** Lajos kereskedelemügyi miniszternek a kongresszushoz intézett következő levelét:

Köszönettel vettem a tekintetes Elnökségnek a Nagyváradon tartandó IV. orsz. ipartestületi gyűlésre meghívását s biztosíthatom előre is, hogy teljes érdeklődéssel fogom annak tárgyalásait kísélni. Hivatalos elfoglaltságom sajnálatomra megakadályoz abban, hogy eme gyűlésen személyesen vegyek részt, megbízom azonban **Abonyi** Emil min. tanácsost, az ipari közgazgatási szakosztály főnökét, hogy képviselőtemben a tárgyalásokon megjelenjek. **Láng** Lajos.

A „TISZÁNTÚL” TÁRCZÁJA.

Eljegyzésre.

Egy ideálom elszerették,
 Most hát búsulnom kellene;
 Egy ideálom eljegyezték,
 Minden e hírrel van tele.
 Kétségbeesésem valóban
 Nem ismer most már véghatárt
 És komolyan óhajtom néha
 (Nyolczvan év múlva) a halált.

Búsongok minden áldott este
 S bús hangulatban lel a regg.
 Midőn telt szívvel s üres zsebbel
 Innen-onnan hazamegyek.
 Utána búsulok galambom
 Hajnalban és hajnal előtt, —
 S hogy hazatérek: rózsza nyílik
 Im agglégény-szobám előtt.

Rózsák a multból. Egy-egy emlék —
 Mind elveszettnek hittem én,
 De im, egyszer csak megjelennek
 Eljegyzésednek reggelén.
 Száz rózsaszál, mind egy-egy lányka,
 Mind ideálom volt nekem
 Es mind eljegyzik sorba, szépen, —
 Te vagy soron most édesem.

Keringőznek a rózsák — vagy tán
 Jobbra-balra én billegék?
 Zenét hallok, mint a mikor még
 Vigan keringőztem veled —
 Hej, még mikor azt képzelém, hogy
 Egy rózsza nekem is terem —
 Ejh, félre ábránd, rózsaszálak!
 Az érzélgést nem szeretem!

A rózsabimbót leszakítják,
 Menyasszony s asszony lesz a lány,
 Illő tehát, hogy ideálom
 Faképnél hagyjon mind a hány.

Ekként fog nékem fittyet hányni
 Kilenczvenkilencz angyalom,
 S az utolsót, ki hú maradna,
 Azt majd faképnél én hagyom.

Dr. Krüger Aladár.

Huszonhat és — egy.

Irta: Maxim Gorkij.

Huszonhatan voltunk — huszonhat eleven masina, becsukva egy nedves földalatti pinczébe, hol reggeltől estig gyurtuk a tésztát, készítetttük a perecet és a kiflit. Ablakunk egy előtte levő mélyedésre nyílt, melynek téglázata kizöldült a nedvességtől. Az ablakon vasrostély volt s a napfény hozzánk nem tudott a vastag lisztréteggel bevont ablaküvegen behatolni. Gazdánk azért rácsotatatta be az ablakot, nehogy az ő süteményéből a szegények elősködjének, leginkább pedig azért, hogy ne adhasunk belőle azoknak a mihaszna

Az orsz. iparos kongresszus alkalmával

kalapok, cipők, keztük, férfi fehérneműk, nyakkendők s mindennemű divatcikkek elősmert jó minőségben és legolcsóbban egyedül

Keresztény üzlet!

Elősmert szolid bevásárlási hely!

FÁBRY TESTVÉREK nagyáruházában

Nagyváradon, Fő-utca szerezhető be.

Telefonszám 76.

Diszelnökök.

Ezután **diszelnökké** lelkes éljenzéssel választották meg gróf Zichy Jenőt, Abonyi Emilt, Beöthy László dr. főispánt, Rimler Károly polgármestert és Barabás Béla orsz. képviselőt.

Thék Endre elnök lelkes szavakban üdvözölte a diszelnököket, kiemelve az ipar körül szerzett érdemeiket, biztosítva őket a magyar iparosság elismeréséről.

Rimler Károly köszönetet mondott, mint Nagyvárad polgármestere és szívélyesen üdvözli a gyűlést. (Eljenzés.)

Dr. Barabás Béla lépett ezután az emelvényre s a mikor a felviharzó éljenzaj elcsöndesedett, a következő beszédet mondotta:

Igen tisztelt Kongresszus!

Szíves kitüntetésüket, nagybecsű bizalmukat köszönöm. A köszönetnek szava után egyszerű és őszinte leszek. Őszintén fogom magamat kifejezni, mert abban a feltevésben és elhatározásban jöttem Nagyváradra, én aki nagy elfoglaltságu ember vagyok, kinek minden percze drága, azt hiszem, hogy méltóbb helyen nem tölthetem időmet, mint, hogy eljövök ide az ország iparosai közé (éljen) azért, hogy sem az ünnepeket, sem a szórakozásból ne vegyem ki a részem, — hanem a becsületes munkából. Eljöttem azért, hogy végig hallgassam a kongresszust az első szótól az utolsóig, mert végig akarom hallgatni nemcsak azért, mert meg akarom ismerni mindazt, ami az iparosokat érzékenyen sújtja, mindazt ami az iparosságnak fáj, mert hisz nem is kell érzék, hogy lássuk, hogy az országon végig suhan egy jajkiáltás, a szenvedés méregpohara megtelt és elkövetkezett az idő, hogy ide bejön a polgároknak becsületes megélhetést biztosítsunk. (Éljen.) Végtelenül örveid, hogy itt van a kormány képviselője, mert a palotából ipartörvényt nem lehet csinálni, meg kell hallgatni az iparosok szívlől felhangzó fájdalomszavait.

Majd így folytatja:

Miért jöttem ide? Eljöttem azért, mert szócsové akarok lenni annak a hangnak és gondolkodásnak, ami itt megnyilatkozik. Az ország parlamentjében nagyon kevés ember van, aki ezt tudja. — Nem vonom kétségbe t. polgártársaim, hogy az iparosokkal rokonszenvező egyén nagyon sok van, de kevés, aki felmeri szavát emelni az iparosok érdekében, akik szolgálják a hazai iparnak érdekeit. Én szócsové akarok lenni azoknak a törekvéseknek, amelyeknek megvalósítását már annyiszor ígérték, de még egyetlenegyszer sem váltották be. A parla-

mentben képviselői fogom az Önök érdekeit, azon törekvéseket, amelyek érdekében első sorban az iparkongresszus száll sikra. Nekem, mint iparos gyermekének érzékenynek kell lennem az iparosok helyzete iránt, benem biztosítékot találhatnak, ahol az iparosok törekvésének megvalósítása, helyzetének javítása szükséges, ott leszek. De egyet kérek: Véleményét írja meg nekem mindenki, majd leszűröm én belőlük az igazságot és a kormányban emberénél már kijelenttem, hogy — mint a parlamentnek egyik tagja — segítségére leszek az iparos osztály működésének. Isten áldását a kongresszus működésére. (Eljenzés.)

Abonyi Emil min. tanácsos köszönetet mondva a megítélésért, szíves üdvözlétet tolmácsolja a kereskedelmi miniszternek. (Eljenzés). Hivatalánál fogva ő áll legközelebb az iparosokhoz, neki kötelessége kitapintani azok baját, keresni azok orvosságát, a mint eddig is buzgó cselekedett. (Eljenzés). Egyetlen egy országos gyűlés sem esett olyan válságos viszonyok közt, mint a mai; akinek külső okai vannak. Az ipartörvény revíziójáról szól, melynek követelése jogos, de be kell látni, hogy az oly sokféle idegen érdeket érint, ami gátolta a végrehajtást, amire a kormányban legnagyobb készség van meg. Annak a reményének ad azonban kifejezést, hogy a jövő kongresszus már készen találja az ipartörvény revízióját. Örömmel fogadja Barabás Béla készségét az iparos érdekek védelmére, a miben ő is részt kíván venni. Kötelességét ezentul is teljesíteni fogja. (Lelkes, zajos éljenzés.)

Thék Endre elnök köszönetét fejezte ki a kormány képviselőjének, valamint Barabás Béla-nak.

Az ügy eme megállapítása után **Gelléri Mór** terjeszti elő a beszámolót a legutóbbi ülés eseményéről.

Ráth Károly emlékezete.

Szávay Gyula a kitűnő poéta emlékeztetése következett most Ráth Károlyról. A költői szépségekben fényes, gondolatokban gazdag tartalmas s irodalmi értékű beszédből adjuk a gyönyörű befejező részt, amint következik:

Frissen hantolt sírján még ott hervadoznak koszorúink, szalagjaik arany mondásain még ébren révedez az őszi nap szeme és susongva szállong velök feje körül a temetői szelő, mi azonban már megjelentünk, előbb, mint virágaival a hálás tavasz, előbb megjelentünk a temető rácsainál s hangos szóval kérjük ki az enyészet birodalmából Ráth Károly emléket, nevét, mert a mi örökünk. Amíg élt lehetett rá eset, hogy lobogója alatt kettéváltunk s

egymás ellen fegyvert emeltünk, utjában nem mindig követtük őt, de azon az uton, mely emlékéhez vezet, találkozunk, osztatlan táborban valamennyien és sírja dombján kopjánkat leszúrva, egymásra nézünk és egymás vállára borulunk, mint az elidegenedett két fiú, aki apja sírján ismerte fel egymást. (Elénk tetszés.) Egyéb kincsünk sincsen, mint egy-egy szobor, egy-egy kép, melyet ereklyetáruink számára megment a gyászban találkozó kegyelet, elhunyt harcosainknak felszedjük paizsát és fegyvereit s megilletődve helyezzük el a magyar ipar harcosainak nemesi, ősi fegyvercsarnokába, hol utánunk következő ifjak merengő tanulságainak tárgyai lesznek azok.

És hol ez a csarnok? A csarnok is csak a képzeletünkben, csak álomvilágunkban él, nekünk semmink se fejünknek, se ereklyénknek, egy tapodtat nyugodt, biztos helyünk, pusztában vándorló nép vagyunk mi, amink van, minden drágaságainkat, kincseinket isteneinket hordjuk magunkkal, — mint hajdan Izrael népe. (Szűnni nem akaró lelkes éljenzés, taps.)

Az elnökség t megbízták, hogy **Ráth Károly** emlékének megörökítésére gyűlést rendezzen. Szávay Gyulának köszönetet szavaz a gyűlés és emlékbeszédét jegyzőkönyvébe igatja.

Az önálló vámterületért.

A napirend legfontosabb tárgya következő ezután: az önálló vámterület kérdése, mely rendkívüli érdeklődés mellett került tárgyalásra.

Gelléri Mór számos adattal igazolja, mindenekelőtt, hogy a mezőgazdaságnak érdekei épügy követelik az önálló vámterületet, mint az iparosé. Hogy mily átdatlan helyzet a közös vámterület a gazdákra, igazolja az az adat, hogy míg 1893-ban a mezőgazdasági birtok 1,062 millió koronával volt megterhelve, addig az a teher rövid hét év alatt 2,500 millió koronára emelkedett. 1900-ban 20.000 földbirtokot kellett árverés útján eladni s míg öt millió ember nálunk nem eszik buzakenyeret, addig ezer millió korona iparcikket hoznak be Ausztriából és külföldről. Az volna az ideális állapot, ha magunk dolgoznánk föl nyersterményeinket.

Kimutatja, hogy minden egy korona értékben kivitt nyersanyag, mint feldolgozott iparcikk 5—8 korona értékben kerül hozzánk vissza, a mi sok száz millió korona elvonását jelenti a magyar munkától és szorgalomtól. Frappáns adatokat sorol föl a ki- és b-vitel közötti aránytalanság és termelési furcsaságainkra. Kimutatja főleg a kisipar szempontjából a közös vámterület ártalmasságát. Végül tarifális abnormitásokra utal s kéri, hogy az

pekeknek, a kik munka híján — éheztek; gazdánk semmirevalóknak nevezett minket s ebédre hus helyett — romlott paczelt tálatatott élénk . . .

Azonban volt valamink, valamink, ami szép volt, amit szerettünk s a mi talán a napfényt pótolta nekünk. Házunk második emeletén aranyhímző műhely volt és ott élt a sok munkálány között **Tanja**, egy tizenhat éves szobalány is. A műhelyünkötől a pitvarra szolgáló ajtóba ablak volt illesztve s ebben az ablakban minden reggel, vidám, kékszemű, rózsás arczoska jelent meg s csengő, behizelgő hang kiáltotta:

— Rabocskák! perezekét adjatok!

Mindnyájan megfordultunk erre a jól ismert, csilingelő hangra s örömmel, jóindulattal néztük a tiszta, ránk mosolygó leányarcot.

— Vigyázz, a gazda szeme elé ne kerülj! — intjük mindig.

Pajkosan mosolyog és vidáman kiált vissza:

— Isten áldjon, rabocskák! s hirtelen eltűnik, mint valami egérke.

Éltünk . . . de még sokáig azután, hogy elment, barátságosan beszélgetünk róla — mindig ugyanazt beszéljük, azt, a mit tegnap és tegnapelőtt beszélünk, mert hát úgy ő,

mint mi, és minden egyéb körülöttünk, ugyanaz maradt, ami tegnap és tegnapelőtt . . . Nehéz és kínos úgy élni, hogy soha semmi se változzék körülöttünk, és idő multával mind nehezebb és kínosabb lesz, ha ugyan végkép meg nem öli a lelket . . . Asszonyokról mi rendszeren olyan durván és szegyenkezés nélkül beszélünk, hogy néha magunkat is utálat fogott el, saját szavainkat hallva; a mi azt illeti, azok a nők, a kiket mi ismerünk, nem is igen értek sokkal többet a beszédeinknél. De **Tanjáról** soha sem beszélünk így: nem csak hogy egyikünk sem nyúlt volna hozzá egy ujjal sem, de még csak egy durva tréfát se hallott tőlünk soha.

Gyakran kért tőlünk valamit; például, hogy nyissuk fel a nehéz pinceajtót, aprózzunk fát, és mi szívesen, szinte büszkén teljesítettük minden kérését.

De mikor egyikünk azzal fordult hozzá, foltozná meg egyetlen ingét, megvetőleg fintortotta el arcát.

— Lám, lám! Megfoltozzam . . . na éppen!

Jól kinevettük furcsa kollegánkat és — soha többé nem kértük tőle semmit. Szerettük — ezzel minden meg van mondva. Az ember mindig kívánja szeretetét valakinek kimutatni, talán néha terhére vanak, a kit szeret, talán bepiszkolja, megrontja életét s talán az a kit szeret, nem is méltányolja ezt az érzést. Szükségünk volt arra, hogy szeres-

sük **Tanját**, mert nálánál jobb valamink — a mit szerethettünk volna — nem volt.

Néha valamelyikünk bölcselkedni kezdett. — Ugyan mért kényeztetjük úgy ezt a lányt? Kicsodánk ő nekünk? He? Mit törődünk vele annyit?

A mi szeretetünk gyakran nem kevésbé nyomasztó, mint gyűlöletünk, sőt tán igazuk van azoknak a büszke természeteknek, a kik azt állítják, hogy gyűlöletünket könnyebb elviselni . . . de ha ez így van, mért nem futnak előlünk?

A gazdáknak ugyanabban a házban, a peteczés műhelyen kívül még egy tejeskenyer sütőhelye is volt, a melyet csak egy fal választott el a mi börtönünkötől; de azok a pékek munkájukat a mienknél magasabb rangúnak becsülve, magukat is előkelőbbeknek tartották nálunknál s nem is jöttek hozzánk a műhelybe; mi sem jártunk hozzájuk, mert a gazdánk megtiltotta, attól tartva, hogy megdézsmáljuk a finomabb süteményt.

Egyszer csak azt halljuk, hogy a kemenczemester iszik odaát, hogy a gazda már el is kergette, hogy már van is másik helyette, egy kiszolgált katona, a ki atlaszmellényt és aranyláncot visel. Kíváncsiak voltunk erre a fcsurra s abban a reményben, hogy meglátjuk, egyenként szökdöstünk ki az udvarra munka közben.

e tárgyban szerkesztett fölterjesztést intézzük a képviselőházhoz.

Szatmári Mór orsz. képviselő elismeréssel adózik az előadónak kifejtett munkásságáért. Az önálló vámterület kérdését két nézőpontból tekinti. Egyik az, hogy e tisztán gazdasági kérdést a parlament majoritása közjogi politikával köti össze: a másik az, hogy az önálló vámterületet a nemzet óriási többsége követeli. (Ugy van!) Így szemben áll egymással a szuverén népakarat és a nemzeti akaratra alapuló parlament és kormányzat. Ez ellenkezik a parlamentarizmus alapvető követelésével. (Tetszés). A nagy magyar közvéleményben csak egy kis csoport akarja gazdasági érdekből a közös vámterületet. A fednális főurak, agrárius mágnások csoportja. (Ugy van!) Hangoztatja, hogy ez országnak erős központosítálya van szüksége, s ez csak az önálló vámterület mellett fejlődik ki. (Ugy van!) Fejjeze ki a nemzet türelmét módon a maga akaratát. Ezt az akaratot respektálni tartozik a parlament és a kormány is. Elfogadja az előadó javaslatát. (Hosszantartó zajos éljenzés).

Kulinyi Zsigmond a szegedi iparkamara kitűnő titkára nagy hatást keltő beszédében, érdekesen mutatta ki az önálló vámterület előnyeit s a magyar közgazdasági viszonyok érdekében. Lelkes szavakkal ajánlja elfogadásra a javaslatot. (Zajos éljenzés).

Dr. Szentpály István miskolci kamarai titkár figyelemre méltó beszédében mutatott rá, a gazdasági különválás üdvöthető voltára s szintén lelkesedéssel támogatta az előadó javaslatát.

Kujnic Gyula (Losoncz) a javaslat szükségességét hangsúlyozza s azt elfogadásra ajánlja.

Szilágyi Mihály (Veszprém) hosszasan fejtegeti az ipartörvény revíziójának szükségét s a javaslatot a magyar iparosok nevében ajánlja elfogadásra.

Tóth Imre (Félegyháza) a magyar ipar védelmét sürgeti; a külföldi konkurencziától óvja meg az ipart a kormány. (Zajos éljenzés). Az ígéret semmi, azt tovább már nem fogadják el. A boldogulást a kormánytól várja. Derűtlenség között beszélt a Turul-gyárról. Indítványozza, hogy az önálló vámterületet követelje a kongresszus. (Éljenzés).

Tóth Károly (Budapest) a társadalmat, a fogyasztókat és az arisztokráciát hibáztatja. Hosszu fejtegetése végén kijelenti, hogy a javaslatához hozzájárul.

Baumgärtner Ferencz (Torda) a kisiparosok szempontjából fejtegeti a kérdést.

Blonder Lajos (Budapest) a hosszas alkudozás ellen szól. Rövid időre kell az önálló vámterületet felállítani.

Kremzer Balázs felemlíti, hogy 80 kormányparti képviselő van, akiket azért választottak meg, mert az önálló vámterület hívének vallotta magát.

Pflüger Ferencz (Miskolcz) azt tartja, hogy úgy kell a magyar iparunk az önálló vámterület, mint a halnak a víz, a madárnak a levegő.

Madary Gábor (Budapest) azt kívánja, hogy az iparosok menjenek a király elé. Az osztrák iparosok baján is a császár segíteti.

A tetszéssel fogadott beszéd után felolvasták a felirat szövegét, a mely a következő:

Mélyen tisztelt Képviselőház!

A magyar iparoság volt az első, mely már harmincz évvel ezelőtt programjába írta az önálló vámterület honmentő eszméjét. Azóta országos és társadalmi mozgalomban számtalanszor sikra szállottunk e nagy eszme megvalósítása érdekében és ma szívósabban ragaszkodunk ahhoz, mint bármikor.

Az alkotmányos élet visszaállítása óta nap-rap után az önálló vámterület létesítése és gazdasági berendezésünk önállósítása volt a mi áhitatos imádságunk. Véréinké vált a hit, az a tudat, az az egész valónkát átható érzés, hogy ez a magyar ipar és a magyar nemzet boldogításának legelső és immár elengedhetetlen sarkalatos alapfölkétele.

Fajdalommal látjuk a régi iparosműhelyek szomorú pusztulását, a patriarchális iparosélet lazulását. A gyári kémények füstje nem emelkedik az ég felé, mert a mai alapon ezen a téren sem hozhatnak Istennek és hazának tetsző áldozatokat.

Iparfejlesztési politikánk meddő, a kisipar megmentésére irányuló törekvéseink hasztalannak, mert Ausztria céltudatos és teljes rendszerességgel ellenünk irányított mértéktelen versenyé lassan-lassan kivesszi a kézműves kezeiből a szerszámot, ledönti a nagy áldozatok révén fölépített gyári kéményeket és az ipari munkával foglalkozó százazrek kezébe a hontalanság vándorbotját adja.

Véréink idegenbe mennek száraz kenyeret keresni, mert a magyar föld, a honi munka ezt se tudja nekik biztosítani.

Ausztriából pedig ezer millió korona értékű árucikk jön be hozzánk évenként, holott millió ember várja nálunk hiába a munka áldását, szorgalma jutalmát, de két kezük munkájának, értelmük becsének nem tudják hasznát látni, mert vámsorompó nélkül nincs gyümölcsöző ipar, nincs jutalmazó munka s a mi van, annak gyilkos konkurencziával tör megromlására az osztrák ipar kitűnően szervezett armádiájával

Nyersterményeinknek nincs ára s ezzel szemben oly nagy az országban a nyomoruság, hogy öt millió magyar ember nem ismeri a buzakenyeret. Pedig az önálló vámterület létesítése azt az öt millió embert hasznos munkához juttatná, a kivándoroltakat haza vezérelné s kenyérkereső dolgos milliók segítenének nyers terményeinket feldolgozni és fogyasztani is. Aladtalan helyzet, mikor a főnnebbi állapotok megteremtve a hosszantartó ipari válságokat, a nyomasztó üzleti pangást, nagy vállalatok az államtól kénytelenek munkát koldulni, hogy egyrészt üzemeiket fönntartsák, másrészt jól begyakorolt munkásfőrszüket ne legyenek kénytelenek szélnek eresztani.

És míg mi az államhoz megyünk koldulni, míg megkötött kezekkel állunk a külfölddel szemben, addig Ausztria ipara a közös vámterület neki teremtett előnyeit kiaknázza, dunszarát nálunk a fogyasztás minden még kiuzsorázható mezején.

Míg mi az államtól munoát koldulunk, — addig az állam, hogy gépezetét működésben tartsa és kötelezettségeinek fennakadás nélkül megfelelni tudjon, a rossz üzletmenet daczára is kénytelen emelni az adónkat fokról-fokra, míg a megfeszített hur el nem pattan, míg az ingadozó adó-alap föl nem billenti egész vagyoni valónkát s a nemzet tulnyomó nagy részét vagyontalan koldussá nem teszi.

Elszegényedett néppel pedig nem lehet államot fönntartani, kultúrát fejleszteni s ezredéves vívmányainknak érvényt szerezni a nemzetek világra szóló nagy küzdelmében.

Az elszegényedés és kétségbeesés kergeti a hajdan jólétnek örvendő népet és megdől a nemzeteak ma is ingadozó létalapja, elapad a nép boldogságában rejtő ősi ereje és kiapadhatlan forrása.

A kétségbeesés, a szétzúllás és ennek szomorú következményei ellenében védelmül kérjük és kívánjuk az önálló vámterület létesítését, melytől erőnk megizmosodását, tehetségünk fölfrissülését, nemzetünk megújódását reméljük s ennek hatásaként bizton várhatjuk munkánk felszabadulását, hazánk megmentését, sőt fokról-fokra való fölvirágozását.

E hő óhajunk, e mindennapi imádságunk teljesítését ünnepélyesen és nyomatékosan megismételjük mindnyájan, a kik a Nagyváradon ma kezdődő országos iparos gyűlés alkalmával a hazai iparoság képviselőiben megjelentünk s a kiknek az a megingathatlan szent meggyőződésünk, hogy e legfontosabb és legsürgősebb kívánalmunk teljesítésében benne van minden magyar ember és ezzel az egész ország jövőjének boldogulhatóságának orvosszere.

E hitben emeljük fel szavunkat a magyar országgyűlés képviselőházához, melynek atyai

De ő maga jött hozzánk. Egy rugással taszította be az ajtót s nyitva hagyta, megállott a küszöbön s mosolyogva köszöntött bennünket:

— Jó munkát! Adjon Isten — gyerekek!

A hideg levegő sűrű párák felhő módjára kavargott a lábánál s ő ott állott a küszöbön, lenézett reánk s szöke, ügyesen felkunkorított bajusza alól kilátszottak nagy sárga fogai. A mellénye csakugyan egész különös valami volt — kék színű, beléhímzett virágokkal s fényes is volt, a gombjai piros kövecskékkel állottak. Es csakugyan volt óraláncza is.

A pékünk udvariasan felszólította, hogy zárja be az ajtót. A katona — nem nagyon sietve, meg is cselekedte ezt s azután kikérdézt bennünket a gazda felől. Egymást tizajongva mondtuk el neki, hogy a gazda kiperélt bennünket, hogy embernyuzó, gazember, stb., szóval mindent, a mit a gazdáról mondani szükséges és szokásos, de a mit ide lenni nem lehet. A katona halgatta s bajuszát pödörgetve rajtunk jártatta mosolygó, nyit tekintetét.

— Hát lányok vannak-e? . . . kérdezte egyszerre.

— Ti néktek — fiaim, rehoz dolog ez! — mondta a katona, végig mustrálva bennünket.

— Nektek . . . tudja ok . . . nincs semmitk, a mi ahhoz szükséges. Magatartás . . . helyes

ábrázat . . . tisztességes külső . . . ez kell. Az asszony nép a mutatósat szereti. Az akkurátus alakot, mindent a maga helyén. Az erőt, azt megbecsüli . . . Ilye karokat — la!

S jobb karján felgyűrte az inge ujját, kiujította előttünk könyökig mezítelen karját . . . Fehér, erőteljes, egészségétől duzzadó aranyos szőrről borított kar volt ez.

— A láb, a mell — minden erőteljes, szilárd alkatu legyen . . . S aztán tudjon az ember öliözödni is . . . szép holmija legyen . . . Engemet, látjátok szerettek az asszonyok. Én nem hívom, nem csalogatom őket, és mégis ötszével varrják magukat a nyakamba!

— Csak legalább a mi Tanjácskánkat el ne rongos — szólt meg egyszerre aggodalmasan a mi pékünk.

*

Egy hónap telt el; a katona sütötte a zsemlyét, sétált az aranyhímző lányokkal, — gyakran ellátogatott a műhelyünkbe — de a hódításaival nem dicsekedett, csak elégedetten mosolygott s a bajuszát pödörgette, mely még nyakában állott . . .

Tanja minden reggel megjelent nálunk a »perczkékért« — és friss, kedves, vidám volt, mint mindig. Kisérletképen beszéltünk vele a katonáról — »küdülte szemü borjúnak« nevezte s más ilyen furcsa gunyaveket adott neki s ez megnyugtatót minket. Sainte büszkék voltunk a mi kis lányunkra, látva, hogy az

aranyhímző nők hogy futnak a katona után. Tanja viszonya a katonához volt a mértékünk diadáni értékének megítélésénél; és látva Tanja magatartását, szinte kicsinyleni kezdtük a katonát. Tanját meg talán még jobban szerettük, mint eddig s még többörömmel és jóindulattal üdvözöltük reggelenként.

De egyszer a katona kicsit bekapva állított be hozzánk: leült és nevetni kezdett s mikor kérdeztük, hogy mit nevet, kitört belőle a szó:

— Ketten veszekednek rajtam, a Lidka meg Gruska . . . Mi a csudának estek egymásnak? ha, ha! Neki az egymás hajának . . . ott henteregték a földön, egyik a másik hegyibe . . . ha, ha! . . . A képiüket is össze csikarták . . . helybenhagyták egymást remekül . . . ha, ha. Miért nem tudnak az asszonyok tisztességesen verekedni? — Miért muszáj nekik karmolni? he?

Ott ült a lánán, egészségesen és tisztán, mint mindig s nagy jókedvében folyton kacagott. Mi hallgattunk. Nem tudom, miért, de most első ízben nem trillánk a legényt egészen kellemeink.

— Mi a csudát kapnak rajtam az asszonyok? he? . . . Nevetséges! Egy szempillantás — oszt végük! Az ördögbe is!

A katona megsértődött és neki ment a pékünknek.

— Hallod-e, mit mondtál? he?

gondoskodására százezrek aggódó reménnyel apellálunk.

Nagyvárad, 1903. október 18.

Barabás Béla lelkesült szavakban szólott a kérdéshez. Az eddig elmondottakra rá akarja adni az Ament. Az itt hallott szép beszédeknek kívánja, hogy maradandó hatása legyen s hogy azt minden illetékes tényező meghallhassa. Ezért indítványozza, hogy a képviselőházhoz intézendő memorandumával együtt ezeket a beszédeket is átnyujtsuk. Kívánja, hogy ez ne csak a képviselőháznak, minden egyes képviselőnek megküldessék. A beadványt ő nemcsak készségesen szignálja, hanem szívének egész melegével, meggyőződésének egész erejével sikra fog mellette szállani. Beszédét a következőképp végzi: Tömörüljetez ti porszemek, polpárai és iparosai e hazának, tömörüljetez egy erős sziklává, hogy ne legyen olyan fergeteg, amely képes volna megingatni azt az álláspontot, melyet az egész ország közérzete szerint itt elfoglaltak. Előre az igazságnak utján. (Taps, hosszantartó, szünni nem akaró éjjezés. A szónokot sokan üdvözölték.)

Ezután a felterjesztést teljes szövegében elfogadták.

Egy bizottság viszi a jövő kedden Budapesten a képviselőházba s Barabás Béla képviselő nyújtja be az országgyűlésnek.

Végül még egy bizottságot küldtek ki az országos szövetség szervezésére. A bizottságba Thék Endre, Achim József, Berán Antal, Bertsey György, Kiss Ferencz, Tólos Pál, Madary Gábor tagokat küldték ki.

Az idő előrehaladván, elnök a tárgyalás folytatását délutánra halasztotta.

A délutáni tanácskozás.

Délután folytatták a gyűlést.

Ez alkalommal Deil Jenő elnökölt.

Soltész Adolf bejelenté, hogy Molnár Akos orsz. képviselő elmaradását kimenté. Gr. Zichy Jenő táviratban tudatja, hogy gondolatba együtt van a gyűléssel, sajnálván, hogy távol kell maradnia. Táviratban üdvözlök a gyűlést a budapesti vendéglősök és a soproni iparegyesület.

Az ipartörvény módosítása.

Napirend során Achim János (B.-Csaba) terjeszti elő az ipartörvény módosítására vonatkozó javaslatát.

Achim János javaslata.

A javaslatot már közölük.

Deil Jenő elnök ezután Dóczy Ferencz előadónak adja át a szót, a ki előterjeszti javaslatát.

Dóczy Ferencz javaslata.

Mondja ki az országos ipartestületi gyűlés, hogy az 1884. évi XVII. törvényekbe foglalt ipartörvénynek az eddig szerzett gyakorlati tapasztalatokhoz s az élet igényeihez képest töltendő revíziója alkalmával a módosítandó ipartörvénybe fölveendőnek tartja a következő intézkedéseket:

1. Tétessék kötelezővé az ipartestületek létesítése járási székhelyenkint s az így megalakított ipartestületnek a járás területén lakó összes szakképzett iparosok kötelezett tagjai legyenek kivétel nélkül.

2. Az ipartestületek hatásköre kiterjesztendő oly irányban, hogy az iparosok testületi belétele, továbbá a munkaadók, segédmunkások és tanoncok közt fölmerülő panaszokra vonatkozó minden ügy érdemleges elbírálása és elintézése az ipartestületekre ruháztassék.

3. Tanoncot tartani csak szakképzett, önálló iparos legyen jogosítva. A tanoncztartási jogositvány megadása az ipartestületek hatáskörébe utalandó.

4. Feljogosítandók az ipartestületek, hogy az iparostanoncok tanulási idejét fegyelmi büntetésképen három hónaptól egy évig terjedő idővel meghosszabbíthassák.

5. Iparjogositványt csak tanult, szakképzett iparos és pedig egyedül saját kitanult ipara gyakorlására kaphasson. Evégből segédmunkás minőségben kitöltött legalább négy évi szakbeli foglalkozás kimutatása kívánassék meg is az iparjogositvány megadása előtt az ipartestület véleménye kéressék ki. Nem tanult iparosok szakképzett üzletvezető alkalmazásával sem üzhessenek önállóan ipart.

6. A kontár ipar ellenőrzése és eltöltése az ipartestületek hatáskörébe utaltassék.

7. Amely ipartestület tagjainak kétharmadrésze kívánja, annak kebelében valamennyi tagra kiterjedő kötelező belépéssel ipartestületi nyugdíjintézmény létesítendő. Ipartestületi nyugdíjintézet tagjai az esetleg szervezendő országos nyugdíjintézménybe való belépésre nem kötelezhetők.

Kifejti, hogy míg az iparosok között élt a tisztesség, a szakképzettség, a bajok ily szörnyen nem nyilvánultak. Ha az iparosok körében újra tüzet nem fogott az erkölcs, a bajoknak orvossága nincs. A tiszta erkölcsi életet ma sehol sem találjuk. Kérde, van-e a fiatal iparosban ambíció? Hisz már a tanoncok gyermekkorában elromlik. Ha nincs tisztos segédmunkás, nem lesz tisztos iparos. Az ipartör-

vény legnagyobb bűne, hogy kiölte az erkölcsöt. Ajánlja határozati javaslatát, a melyet abban a hitben terjeszt elő, hogy a magyar iparosság degenarálásához hozzájárult.

Kádár János (Félegyháza) keserűen panasolja, hogy a parlamentnek mindenre van ideje, csak arra nincs, hogy ipartügyekkel foglalkozzék. Hozzájárul az előadó javaslatához.

Joszt Péter (Budapest) sürgeti az ipartörvény revíziójával a képesítés visszaállítását, az ipartestületek hatáskörének a kibővítését.

Tóth Kálmán (Debreczen) a képesítést helyesli, de nem tarthatja megengedhetőnek, hogy a régi czéhszerű képesítési mód behozásék. (Zajos ellentmondás.) A képesítést, az iparkamarák felügyelete alá tenné. (Tiltakozás.)

Hlatky István (Budapest) a megrendelések gyűjtéséről szóló törvény szigorítását kívánja; a tanoncok felvetelére nem tartja szükségesnek az eddigi tanultságot (Eláll! eláll!) s az ipartestületi bekebelezési díjat az iparigazolvánnyal tartja beszerzendőnek.

Balló Ferencz (Kassa) a kassai ipartestület pótlásait terjeszti elő, amelyek a kiskoru tanoncok erkölcsi megóvását, teljes ipari kiképzését czélozzák. (Türelmetlenség. Zárják be a vitát.)

Deil Jenő elnök kijelenti, hogy e pontnál a legteljesebb szólás szabadságot fogja biztosítani. (Helyeslés) Balló Ferencz befejezván indítványát, szólottak még; Kálosi József (Somogy Széll), ki elfogadja Dóczy indítványát, Flieglér Ferencz (Miskolcz), ki az ipartörvény pusztításait ecseteli, bizalmát fejezve ki a kormány iránt.

Deil Jenő elnök indítványára a gyűlés melegen üdvözli Flieglert, a ki félszázada iparos. Takács Endre (Pozsony), Pikler Menyhért (Budapest.)

Eloők felfüggeszti az ülést az ipartörvény tervezetének kérdéséhez még tíz szónok van följegyezve.

Szünet után:

Engel Adolf (Nyiregyháza) a tanoncok kiképzéséről s a 4 évi tanonczidő szükségéről beszélt. A segédek legalább 6 évig gyakorolják magukat az önállósítás előtt.

Kovács Béla (Miskolcz) érdekesen beszélt, de nagy zajt keltett azon kijelentése, hogy az ipartestületeket államosítsák. Ha ezt nem akarják, legalább anyagilag segíeyezze. Kertületi ipartestületekké egyesítsék a kisebb ipartestületeket.

Tóth Imre (Kiskun-Félegyháza) egy helyes törvény alkotását sürgeti, a miniszteri rendeleteket töröljék. Egy iparos csak egy ipart üzhessen.

Kreutzer Balázs (Szolnok) azt kifogásolja,

— Hogy mit? — fordult hozzá hirtelen a pék.

— Mit?!

— Ismered Tanját!

— No hát?

— Ha ismered, próbálkozzál meg azzal...

— En-e?

— Te hát!

— Ez nekem semmi!

— Meglássuk!

— Meglássátok! ha, ha!

— Rád se néz...

— Mához egy hónapra!

— De híres vagy, katona!

— Két hét alatt... Megmutatom! Micsod? Tanjka! Ha, ha!

— No most lódulj... utba' vagy!

— Két hét alatt kész vagyok! Oh te...

— Lódulj, ha mondom!

A pékünk egyszerre megdühödött és hadonázni kezdett a lapáttal. A katona elbámulva tágitott a kemenczétől, végig mustrált beannunket, hallgatott s darab idő múlva csendes fenyegető hangon szólalt meg: — Hat jól van! és kiment.

A vita alatt mindnyájan hallgattuk. De mikor a katona kiment, élénkség kerekedett közöttünk, hangos zaj és beszéd.

Valaki oda szölt a péknek:

— Szép dolgot kavartottál, Pével!

— Hallgass! végezd a dolgodat! felelt neki a pék epésen.

Ereztek, hogy a katona komolyan veszi a dolgot s hogy Tanja veszedelemben forog. Ereztek ezt és mégis ettől a perctől szinte kellemes izgatottsággal és kíváncsisággal lestük, hogy — mi lesz? Megállja-e Tanja a próbát? Majd mind erős megyőződéssel kiabáltuk:

— Tanjka? Meglássátok, hogy megállja a próbát! Az ilyenféle ember nem fér ő hozzá!

De azért semmit se szólunk neki a szóváltásról. Nem is lelkesedtünk utána, csak ha lehetséges — még jobban szerettük, mint eddig. Hanem ebben a fokozott jó indulatban már volt valami új és idegen attól az érzéstől, amivel eddig Tanja iránt viseltettünk. S ez a valami hideg és metsző, aczélkés éléhez hasonló kíváncsiság volt...

— Testvérek! Ma dől el a dolgunk! — mondta egy reggel a pék, — mikor munkához fogott.

Jól tudtuk ezt nélküle is, de mégis megrezentünk a szavaira.

Ma is hamarosan meghallottuk a Tanjka hangját:

— Rabocsák! Itt vagyok...

Sietünk-öt bebocsátani, de mikor bejött, ügyetlen halogatás fogadta. Valamennyien rá meredtünk, de azt, hogy mit mondjunk neki vagy mit kérdezzük tőle, egyikünk sem tudta. Sötét, néma csoportban állunk ott előtte. Lát-hatólag csodálkozott a magunkviseletén — s egyszerre észre vettük, hogy elsápad, nyug-

talankodva mozog a helyén, végre fojtott hangon szólalt meg!

— Mi lett bennetek — hogy ilyenek vagytok?

— Hát te? szölt rá a pék nagyhangon, le nem véve róla a szemét.

— En? miért?

— Csak úgy...

— Na, adjatok frissen pereczet...

Azelőtt sohasem sürgetett bennünket.

— Ráérsz! — mondta a pék, ráirányzott szeméit le nem véve az arczáról.

Erre ő gyorsan megfordult és ott hagyott minket.

Tizenkét órakor, ebéd idején, bejött hozzánk a katona. Olyan volt mint mindig, tiszta és csinos és — mint máskor — egyenesen a szemünkbe nézett. Mi meg alig tudtuk rá nézni.

— Nos, tisztelt uraim, kívánják, hogy egy katonás hősteitét mutassak be önöknek? — mondta büszkén mosolyogva. — Ha igen, menjenek ki a pitvarba s nézzenek ki a hasadékon... értették?

Egymást nátrálatva mentünk ki a pitvarba s a deszka-falhoz lapulva néztünk ki a nyílásokon az udvarra. Nem sokáig kellett várnunk. Csakhamar jött Tanja, apró, siető léptekkel és elborult arczáróval s ugrálva kerülte ki az olvad- hó- és piszok-tócsákat. A pinczébe tűnt el. Azt után jött lassan és fűtyörészve a katona s ő is lement oda. Kénytelenesen sötét, zsebre du-

hogy minden előleges képzettség nélkül iparigazolványt lehet szerezni.

Weisz Károly (Nagyvárad) az erkölcsi alap szükségét hangsúlyozza. 3—4 elemi osztály elvégzése elég a tanulónak. Nem az iskola, a nevelés ad jó munkát az ipárnak. Igény tanoncoktatást kíván s az állam állítson fel tanmőhelyeket. (Taps).

Elnök bejelentette, hogy felkérésére holnap nyilatkozik az ipartörvény-tervezetről a miniszter képviselője.

Fojt István (Budapest) és **Szakáll József** (Szeged) felszólalása után **Lóth Károly** (Budapest) azt hangsúlyozta, hogy erkölcs, tudás és szorgalom legyen az irány a törvény módosításánál.

Dobrai János (Karczag) elfogadja a javaslatot. A törvény, szerinte, nem rossz, de a végrehajtás teszi rosszá. Az ipartestületek hatáskörét bővítsék ki.

Kraszof János (Budapest) és **Wollay Elemér** (Igló) szintén a javaslat mellett szólnak, míg **Mága János** (Temesvár) azt kívánja, hogy a számkönyvtár felállítását kötelező legyen az ipartestületekre. A tanulók oktatása nappali legyen. A hozzászólások véget érven, elnök elfogadottan jelentette ki a javaslatokat. Az egyes indítványokat egy bizottságnak adták ki, hogy azokat a felterjesztésbe vegye fel.

Ez a fél 7 órakor ért véget a tanácskozás. Ma délelőtt 9 órakor folytatják.

*

Tegnap délelben a kongresszus tagjainak nagyrésze a Zöldfa-szálloda nagytermében közös ebédre jöttek össze. A Himnusz elénekzése után kedélyesen töltötték azt a pár órát, amíg a kongresszus tanácskozásaira távoztak.

A mai és hétfői gyűlés sorrendje.

Október hó 19-én délelőtt 9 órakor az ülés folytatása a Kereskedelmi Csarnok termében, délután 2 órakor Nagyvárad város által rendezett diszebéd a Fekete Sas szálloda emeleti nagytermében. Délután kirándulás, esetleg a gyárak megismerlése.

Október hó 20-án délelőtt 9 órakor az ülés folytatása, délután 2 órakor az Ipartestület által rendezett bncsu ebéd a Zöldfa szálloda emeleti éttermében, egy teríték 4 korona.

Az október hó 19-ik napjának délutáni óráira tervezett kirándulások ideje alatt megtekinthetők:

Moskovits Mór és fia szesz, élesztő és vegyszert gyára. (Kolozsvári-utca). Léderer és Kálmán, szesz és szeszfinomító gyára, marha hizláló. (Gyár-utca). Moskovits Adolf és fiai, kereskedelmi és mezőgazdasági nagy szeszgyára, gőzmalom élesztő, gyár és marha hizláló. (Vám-

gott kezekkel, mint rendesen . . . Mi átrohanunk s zajongásunkra kifutott Tanja.

Összerezent, mikor meglátott bennünket. Mi körüvettük őt s kárörvendően, tartózkodás nélkül kiabáltunk rá csuf, szegyenkezés nélküli szavakat.

Egyszerre felvillantak a szemei; felemelte a karját és lassan, nyugodtan igazított a haján, s hangosan, de minden izgatottság nélkül vágta az arcunkba:

— Oh ti szerencsétlen rabok! . . .

Es egyenesen nekünk jött, mintha nem is lettünk volna ott és nem akadályozhattunk volna meg utjában. Csakugyan nem is hátráltatta senki.

Es mikor kívül volt a körünkön, a nélkül, hogy megfordult volna, hangosan, leirhatatlan megvetéssel tette hozzá:

— Oh ti nyomorultak . . . ti alávalók . . .

Es — elment.

Mi meg ott állottunk az udvaron, a piszokban, esőben, a sötét, fénytelen, elborult égbolt alatt . . .

Azután halogatva visszamentünk szük köbörünkhöz. Mint azelőtt, a nap ezután sem sötét be hozzánk, és Tanja se jött felénk többé soha! . . .

ház utca.) A m. kir. honvéd hadapródiskola 400 növendékkel. (Kert-utca). Biharmegyei és nagyvárad történelmi és régészeti Múzeum. (Múzeum-utca). Az iparos tanonciskola este 6 órakor. (Nagy-piacz-tér, a polgári iskola épületben). Az iparos menház megtekintése. Az ipartestületi rendező polgárok szíves készséggel kalauzálással szolgálnak. Nagyvárad, 1902. október hó 20. Bartsy György, rendező bizottsági elnök.

A pénzügyi bizottság ülése.

A képviselőház pénzügyi bizottsága ma délelőtt az országos ülés előtt gyűlést tartott **Falk Miksa** elnökletével. A kormány részéről **Szell Kálmán** miniszterelnök és gróf **Wickenburg** Márk államtitkár és **Sárány** min. tanácsos voltak jelen. A bizottság az ország némely törvényhatóságában mutatkozó kereset-hiány enyhítése céljából elrendelendő közuti munkák költségeiről szóló javaslatot tárgyalta, a melyet **Neményi Ambrus** előadó ismertetett, kiemelve, hogy ezeket az inségmunkákat még részben az előbbi kereskedelmi miniszter végeztette, főként a felvidéki vármegyék nyomorának enyhítésére. **Hieronymy Károly** felhozta, hogy az egyes törvényhatóságok szerint nagy az aránytalanság az utépités keresztülvitele és az utadó nagysága tekintetében. Kérde, hogy mely vármegyék részesülnek e rendkívüli segélyben? **Wickenburg** gróf államtitkár és **Sárány** miniszteri tanácsos felvilágosításai után **Szell Kálmán** miniszterelnök összefoglalta azokat a szempontokat, a melyek a vármegyék utépitési segélyének megszabásánál irányadók. **Miklós Ödön** Borsodmegye feliratát említette fel, míg **Kossuth Ferencz** a szolnok-czeplédi második vasuti vágány kiépitését sürgette. **Neményi Ambrus** előadó zárószava után, a melyben a háznak betérjesztendő jelentését ismertette, a bizottság a javaslatot elfogadta.

Kaffka mint mumus

A temesmegyei közgyűlésen tisztára akarták mosni az árvaszéket. Konstatálták, hogy **Sztura** tb. főügyész minden vádat visszazít (pedig nyomban utána **Sztura** fölkel és *mindent fentartott*). Konstatálták, hogy a kiküldött bizottság mindent rendben talált, nincs hiány az árvák pénzében, rágalom, hazugság, amit a lapok irtak.

De ekkor fölállt **Popa János** buziási oláh főesperes, az ellenzék népszerű tagja s kijelentette, hogy a bizottság közt egyetlen könyvszakértő sem lévén, ő nincs megelégedve a vizsgálattal. Már ezt a kijelentést is zugással fogadta a berendelt jegyzőkből és szolgabirokból álló többség, de ami ezután következett, ez valósággal cperettbe illő jelenet volt. A főesperes, aki nem beszél tökéletesen magyarul steveri hangon kiáltott:

— Én indítványozok, irjanak fel a miniszteriumhoz, küldje le nekünk **Kaffka**!

Mint az indiánok harci kiáltása, olyan üvöltés támadt a többségben. Ez a név: **Kaffka** úgy megvadította, megrémítette őket, hogy az ellenzék kaczagva, éljenzett, helyeselt. Annyi bizonyos, hogy **Szell Kálmán** megteremtette a vármegyék mumusát **Kaffka** személyében. Ugy félnek tőle, mint az ördög a tömjéntől.

*

A temesiek különben szeretnék a bajt a lovagias utra terelni. Hol **Lendll**, hol **Gorove** képviselőt provokálják. De aligha fog sikerülni. A képviselők egyhangulag úgy nyilatkoztak,

hogy nem kell elégtételt adniok a gorombaságokért, mert itt a *bírósnak van dolga*.

Vád a Combes-miniszterium ellen.

A francia képviselői kamara első ülésén **de Baudry d'Atton** képviselő a következő indítványt tette:

A francia kamara kimondja, hogy helyén valónak látja a miniszterelnök ellen vádat emelni.

Megértette a miniszterium a törvényt:

1. mikor a világos törvényszöveg megvételével bezáratta a felekezeti iskolákat s tette ezt egyszerű körrendelettel, törvénytelenül pecsétet rakván magánjavarokra.

2. Mikor önfeláldozásukért közszeretben részesülő, hazafias érzülettel áthatott nőket kiűzött s ehhez a katonaságot vette igénybe, melynek pedig feladata a haza becsületének és épségének védelmezése.

3. Mikor a családapákat megfosztotta attól a jogtól, hogy gyermekeik neveléséről legjobb belátásuk szerint gondoskodjanak.

A szabadság valamennyi polgárnak joga s meg kell büntetni azokat, kik e szabadságot megsértik, visszaélván a hatalommal, melyet a törvény a nemzeti érdekek védelmére tett le kezükbe.

Az indítványt közepén és balról riadó tesszéssel fogadták s a többi indítványok közt tárgyalják. Mellette **de Mun** gróf, a francia katolikusok lánglelkű vezére mondott klasszikus beszédet, melyben meggyőző erővel mutatta ki a Combes-kormány vakmerő törvényszegéseit.

ORSZAGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, okt. 1.

Elnök: **Apponyi Albert** gróf, megnyitja az ülést.

A múlt ülés jegyzőkönyvének felolvasása után elnök előterjeszti a beérkezett irományokat.

Utána **Rakovszky István** és **Madarász Imre** összeférhetetlen bizottsági tagok letették a szokásos esküt.

A tápéi, valamint a csongrádi választási ítelőbizottság, a tagok meg nem jelenése miatt nem választhatták meg előadójukat; felkéri tehát a bizottság tagjait, hogy a legközelebbi ülés előtt alakuljanak meg. Ezután felolvassák az összeférhetlenségi bizottság tagjainak névsorát, amely tudomásul szolgál.

Neményi Ambrus a pénzügyi bizottság előadója betérjeszti a vidéken létesítendő közmunkáknak szükséges költségleírányzatát.

Az interpellációs könyvek felolvasása után a napirend következett: **Rátkay** indítványának tárgyalása a kvóta arányra vonatkozó királyi kézirat tárgyában.

A kvóta.

Beöthy Akos: A mi újabb istencsapás ért hennünket, az mind királyi kéziratok alakjában lát napvilágot, így a miniszter urak kinevezése (Zajos derűtlenség) valamint a kvóta emelése. Szerinte a kvóta-döntést törvénybe kellene iktatni. A korona jogát senki kétségbe nem vonta, de ha be nem cikellyezzük, homályossá válik a dolog. De nem fogadhatja el anyagi szempontokból se. A 67-es kiegyezés praxisa teljes esődt mondott, mert nem tartotta meg a feltételeket. A feltételek a következők: először hagyjon fel az uralkodóház a hagyományos osztrák politikáival, a második, hogy szabad nemzet szabad nemzettel egyezkedjék, a harmadik az, hogy a miniszterelnök székbe olyan ember ültetessék, a ki a hazának, a nemzetnek javát akarja. Es ezek mind nem történtek meg. Ezekből a feltételekből egyetlen egy sem vált be. (Ugy van a szélső-balról). Az uralkodóház nem szakított a hagyó-

mányos osztrák politikával. (Ugy van! a szélsőbalon.) A miniszterelnök azt mondotta egyszer, hogy az ország Mohácsnál elvesztette önálló hadseregét.

Kiáltások a szélsőbalról: Hogy lehet ilyet mondani!

Beöthy: De az a hagyományos osztrák politika Solferinónál és Kónigrätznél vereséget szenvedett már. A nagyfokú militarizmust politikailag veszélyesnek tartja. A militarizmus túltengése pedig veszélyesebb reánk nézve most, mint akár az abszolút korszakban, akár a rendi alkotmányos világban. Es ki felelős a nagyfokú militarizmusért? Az osztrák kormány nem, mert azt nem lehet politikailag felelőségre vonni. Ezt a kormányt szintén nem. Hát ez nem lehet a 67-es kiegyezés koncepcziója. Azt hittük akkor, hogyha ezután a hadügyminiszter okvetetlenkedik, azt mondjuk reá: Nix dajcs! (Helyeslés a szélsőbalról). A kormány most egyebet nem csinál, mint felfelé kedvezkedik, a többség meg úgy tánczol, a hogy a kormány akarja. (Tetszés a szélsőbalról). Ami a kiegyezés második be nem tartott feltételét illeti, amely abból állna, hogy Ausztria Magyarország mint két egyenlő szabad állam kölcsönösségét illeti, azzal is csak így állunk. Már pedig a magyar mindig testvérileg bánt Ausztriával. Hiszen a nagy napok alatt Kossuth megostromolta volna a Burgot magát. Mik történtek azután? Ellepte országunkat az osztrák beamterek sáskahada. (Ugy van!) Egy zseniális író virágcsokorba foglalta ezeket a híres neveket.

Sajnos, a mai viszonyok sem sokkal különbek. A kiegyezés minden pontja nem egyéb, mint az ország kizsákmányolása. (Ugy van! a szélsőbalon). Nézzük a mai viszonyokat. A szétzillogó osztrák birodalomnak az egységes Magyarország adja meg tulajdonképeni nagyhatalmaságát. Példát hoz fel az osztrák pökhendiségről. Az osztrák Reichsrath teljesen tehetetlen, munkaképtelen. De hát mi közünk lenne mi nekünk Ausztriával? Fel is ut, le is ut, gombház, ha leszakad lesz más. (Zajos tetszés a szélsőbalon. Taps.) Andrássy óta nem volt olyan magyar miniszter, aki a koronának tanácsot adhatott volna és férfias bátorsággal képviselte volna érdekeinket. Mit csináltak azóta, szemfényvesztés, a nemzet ámitása az egész. Itt van ez a fényes palota is. Mikor bejöttünk ide, már akkor idegenszerűen éreztük magunkat. Mire való ez nekünk? Mire való akkor, amidőn kulturánk nincs, még az ág is húz. Ez egy hatalmas nemzetnek való, nem nekünk, kik Ausztriának csak tartományai vagyunk, nem vagyunk nemzet, csak a nemzetiségek egyike, melyek Ausztria összbiradalmát képezik. (Ugy van! a szélsőbalról.) Ő tisztelettel viseltetett a kormány iránt, de a mikor látta a lefolyt dolgokat, el kellett fordulnia a többségtől. (Helyeslés és tetszés balról). Ennek egyik kidomborodó lényege a kvóta. Visszapillantást vet a kvóta történetére. A kvóta injuria emelése még nagyobb. Kijelenti, hogy a miniszterelnök ellentétbe helyezkedett Deák politikai szellemével. Ő maga Deák-párti és éppen ezért nem helyesli a miniszterelnök politikáját és ezért a kvótát nem fogadja el. (Zajos éljenzés, taps a szélsőbalon.)

Vertán Endre: Nézete szerint azt a mostani királyi döntést tárgyalni nem lehetne, mert sem az alak, sem a tartalmi feltételeknek nem felel meg. (Ugy van! a szélsőbalon.) A többség mindennap más igazságokat követ. A kvótában is így cselekszik. A magyar országgyűlés nem oka annak, hogy a kvótát megállapítani törvényesen nem tudták, mert Ausztria parlamentje munkaképtelen volt. Már pedig olyan munkaképtelen gépet el kell dobni. (Ugy van! a szélsőbalon.) Az nem egyéb, mint felesleges kolonc. A kvótát adóalapra támaszkodva állapították meg. Ez nagyon ingatag, nagyon igazságtalan alap. Ez a magyar kvótabizottság ez igazságtalan alap ellen tiltakozni alig mert. A kvóta legujabbi felemelése miért történik, hogy Ausztria egységét megmentsük. Mert végzet ez Magyarországnak, hogy Ausztriát kimentse a hinárból, pedig mit kap érte? Semmit. Kiszípolozza, gyarmatává teszi. (Ugy van! a szélsőbalon.) A kvótát nem fogadja el. (Eljenzés a szélsőbalon.)

Elnök: Az ülést öt percze felfüggeszti.

Szünet után

Bartha Ferencz szól a kvóta ellen. — A nemzetnek a létfenntartására szükséges leg-
elemibb dolgokat is úgy kell kialakítani — az osztrákoktól. Nem kételkedik a kormányelők nemes intenczióban, de nemzeti bátorságát kétségbevonja. (Ugy van! a szélsőbalon.) Súlyos alkotmányvétség, hogy e fontos kérdésben a nemzetnek joga negligáltatik. Nem akar a kvótával részletesen foglalkozni, de rá akar mutatni arra, hogy minduntalan a pragmatika sankciót emlegetik. Ebben a nemzet hadi- és pénzügyi joga kétségtelenül van letéve. De a mikor mi megtartjuk azt, örködnünk kell arra is, hogy a másik részről is betartásuk ezt. Kérde van-e joga a királynak, hogy mellözze a nemzetnek ezt a jogát? Ha nem tudja a kormány megvédeni jogainkat, mondjon le. — A gazdaság terén is visszaesést látunk, amely még inkább felhívja a hazafiak érületét a tiltakozásra. Ha van e nemzetnek akarata, akkor szakítsa szét a lenyűgöző köteleket, ha nincs akarata, halgasson és tőrjön némán, míg eijön az idő, mikor bátran felléphet. Tiltakozik Beöthy ama szavai ellen, hogy a királyi leiratot törvénybe iktassák és sankciónálják. Törvénytelen aktus volna az, amely veszedelmes precedenst okozna a jövőre nézve. (Ugy van a szélsőbalon.) És éppen ezért a maga részéről e törvénytelen kéziratot nem fogadja el. (Helyeslés a szélsőbalon.)

Elnök: Miután az idő nagyon előrehaladt, áttérnek az interpellációkra.

Interpellációk.

Lengyel Zoltán: A hivatalos lap október 14. számában királyi kéziratot közöl gróf **Welsarsheim**hoz, amelyben köszönetet mond szolgálataiért, mint tábornagynak és mint honvédelmi miniszternek.

Megszoktuk már a sértegetéseket. — Ez azonban már különös dolog. Hogy jön az be a magyar hivatalos lapba? Hiszen a magyar kormányunk ellenjegyezni kell a királyi kéziratot. Hát hogy van az, talán két honvédelmi miniszterünk van? Vagy Fehérváry ott hagyta a hársornszékét? A mulkorában Fehérváry neve is benne volt a hivatalos lapban, csak hogy árverés alatt. Az osztrák honvédelmi miniszter tehát a vonal fölött, a magyar vonal alatt szerepel. Közölve volt-e az október 14-iki kézirat az osztrák hivatalos lapban, vagy ha nem, miért nem volt ellenjegyezve? Szomorú, hogy a magyar miniszterek már csak az árverések és csődök alá kerülnek.

A kormány és a kath. nagygyűlés.

Utána **Hellebrant** Góza a következő interpellációt intézte **Szell** Kálmán miniszterelnökhöz:

Szándékos volt-e a kormány katolikus vallásu tagjainak távolmaradása az e héten Budapesten tartott katolikus nagygyűlésről, különösen az e hónap 16-án tartott nagygyűlésről, melynek egyedüli tárgya XIII. Leo pápa 6 szentségének üdvözlése volt s ha igen, mi annak az oka.

Lovász Márton a kereskedelmi minisztertől kért feleletet a »Neue Freie Presse«-ben az osztrák államvasutal kötött egyezségről megjelent közlemény tárgyában.

Visóntai Soma pedig a tengerszem ügyében interpellált.

Szell feleletében Hellebrant interpellációjára azt válaszolta, hogy noha ő jó katolikus s tiszteli a pápát, de felekezettel szembe kénytelen semleges maradni. Ha a katolikus autonomia meg lesz, minden gyűlésükön megjelenik. A Ház a választ tudomásul veszi.

A többi interpelláció hétfőre maradt.

TÁJÉKOZTATÓ.

Okt. 19—20. Iparosok országos kongresszusa.
Okt. 26. Szigligeti-társaság ünnepélye: d. e. 11 órakor felolvasó ülés a Kereskedelmi Csarnokban; déli 1 órakor diszebed a Fekete Sasban; este fél 8-kor diszeledás a Szigligeti színházban.

UJDONSAGOK.

A Tiszántúl naptára.

Uj évfolyamunk felé közeledvén, olyan újítást kívánunk behozni lapunknál, a mely bizonyítással összes olvasóink meglegedésével fog találkozni.

A fővárosi nagy lapok példát követve, a Tiszántúl is naptárt ad újévi ajándéku olvasói kezébe.

Nagy alakú, gazdag tartalmú naptár lesz ez, mely vetekedni fog tartalom és kiállítás dolgában a fővárosi naptárakkal.

A TISZÁNTÚL NAPTÁRA

tartalmazni fogja az elmúlt évben elhunyt jelesseink arcképét és életrajzát. Felvonul előttünk ez a veszteségeiben oly nagy év, csoportosítva egy-egy kidőlt hatalmas emberünk, egy-egy nagy férfi életrajza körül.

A TISZÁNTÚL NAPTÁRA

gazdag szépirodalmi tartalommal is fog megjelenni. Lapunk belső és külső dolgozóitársain kívül fővárosi írók is vesznek részt a naptárnak minél magasabb színvonalra emelésében. Ezenkívül

A TISZÁNTÚL NAPTÁRA

egy igen hasznos, ügyvédek, kereskedők, lelkészek, tanítók, jegyzők s általában minden, a közéletben szereplő egyén részére nélkülözhetlen részt fog tartalmazni:

Biharmegye és Nagyvárad város czimtarát.

Ezt a részt igyekszünk minél gazdagabbá, minél teljesebbé tenni. Épp azért ez úton is felkérjük az összes Nagyváradon és Bihar-megyében létező egyházi és világi, katonai és polgári, állami és községi hatóságokat, egyesületeket és olvasóköroket: *sziveskedjenek tisztikaruk illetve hivatalnokaik teljes névsorát* hozzánk e hó végeig *beküldeni*, hogy naptárunkban teljes és pontos névsort közöljünk.

A Tiszántúl naptárát

lapunk minden előfizetője ingyen kapja; a ki nov. 1-től a »Tiszántul«-ra előfizet 1/4 évre mint uj előfizető is *igényt tarthat karácsonykor a díszes naptárra*. A »Tiszántul« előfizetési ára lapunk homlokán olvasható.

A TISZÁNTÚL

kiadóhivatala.

A TISZÁNTÚL

szerkesztősege.

Régészeti és történelmi muzeum. (Schlauch-park nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 8—5-ig 10 krért. Kedden és csütörtökön d. u. 8—5 óráig 20 krért. Más időben 50 kr.

* A püspöki kar értekezlete. Tegnap délelőtt 10 órára volt kitüzve a katolikus püspöki kar értekezlete. A főpapok már 10 óra előtt összegyűltek a hercegprímás budai palotájában, a hol őket **Kohl** Medárd püspök fogadta. Pontban 10 órakor jelent meg **Vaszary** Kolos hercegprímás, a ki üdvözölte az egybegyűlteket és imával nyitotta meg az ülést.

* **Mikor az éjjeli őr mulat.** Belényes egyik korezmájában csendes hármashan idogáltak Popa Juon éjjeli őr meg két élces legény. A fiatalok nagyban mulattak az öreg Popa meséire, a melyeket már ugy zavarodó fölvel s élénk taglejtésekkel adott elő, S látva, hogy az öreg már nehezen bírja az italt, annál jobban kínálták, ugy hogy éjjelre alaposan mozgott a föld Popa Juon lába

alatt. Ekkor jutott eszébe az öregnek a hivatal, elis indult a nagy utra, hogy örködjék csend és nyugalom fölött, de közben úgy megkívánta a nyugalmat is, hogy végig nyult egyik padon s mélységes álomba merült. Az arra ballagó két legény látva, hogy a csendőrjüket közeledik, hangos dulakodást kezdtek, hogy megtréfálják az alvó öreget. Az öreg meg se mozdult a lármára s mikor a csendőrök oda értek a két legény elillant s a csendőrök az éjjeli őrt vonták kérdőre, de az álmából felrettenve, miről sem tudott s csendesen oda fordult az egyik csendőrhöz:

— Igyunk komám . . .

* Szűts István meghalt. A szabadságharcz egy dicsőséges katonája ismét halva fekszik. Nagyvárad öreg honvédjei közül az egyik legismertebb, közszeretett és közbecsülésben álló öreg ur dőlt ki az élők sorából.

Szűts Pista bácsi meghalt!

Hihetetlennek tűnik a hír, hogy az ő megszokott alakját ne lássuk többé. Nagyvárad egy közbecsült tipikus alakja száll vele sirba, ki mint főhadnagy küzdött végig a 48—49-iki szabadságharczot, a kiegyezés óta pedig Nagyvárad levéltárának őre volt. Örökké kedélyes, rokonszenves modora általánosan ismertté és becsültté tette az egykori hős honvédet. Az öreg ur mindvégig kitűnő egészségben élte végig hosszú életét s rövid betegeskedése után váratlanul vesszük halálhírét. Még október 6-án ő buzgókodott a marttyrok ünnepének méltó megülésén s ma már ő is a dicsőséges hősekkel álmodik diadalmas harcokról a hazáért . . . a szabadságért.

* Halva talált hetes. *Papvári* Lajos szilágy-somlyói illetőségű hetes, ki e minőségben már 10 év óta szolgál a Fekete Sasban, pénteken délután kelleténél jóval többet ivott a jóféle szesz italból és holtrészeg állapotban tért haza. Majd lefeküdt a kapu alatti pinczegödörbe, hol rendes hálóhelye volt. Bara Ferenc háziszolga és *Szalai* Lajos hetes látva Papvárit kellemetlen helyzetében, ágyra fektették a részeg embert. Bara még este 8 óra tájt is rányitott, hogy valami megbízást adjon neki, de ez lehetetlen volt, mert Papvári csak beszélni tudott, de ágyáról fölkelni nem. Tegnap hajnali 5 órakor Szántó Ferenc hetes felakarta költöni és e szándékkal be is ment Papvári kis szobájába, de Papvárit fel nem költötte, mert ez halott volt. Aszállóból mindjárt telefonáltak a rendőrségre, honnan *Baranyi* rendőrbiztos dr. *Berkovits* Miklós tb. főorvossal mejelent a helyszínén és intézkedtek Papvári hullájának a hullaházba vitele ügyében. Noha kétségtelen, hogy az izákos embert szélhűtés ölte meg, a hullát mégis orvosrendőrileg felboncolják.

* Nemzeti szinü mógendóved. A sátoros ünnepek alkalmával feibuzdult a Szabadság könyvnyomda és papirkereskedésben (előbb Rákos Vilmos, még előbb Rosenbaum V. Vilmos) a hazafias tevékenység. A Kossuth-utcai üzlet kirakatában ott büszkélkedik a magyar lobogó s nemzeti címerül rajta terpeszkedik egy mógendóved. Ahhoz nem szólunk, ha valaki család színeire a mógendóvedet teszi; de hogy a magyar zászlóra, a magyar szent címer helyet akármely más figurát pingáljanak: ez olyan megsértése zászlónknak, amely *kihágást* képez s a melynek megtorlására felhívjuk a rendőrség figyelmét. Eppen keze ügyébe is esik a különös, de jellemző nemzeti lobogó, nem kell messze fáradni érte.

* Új tánciskola. *Carbone* János a magy. kir. operaház magántánczosa és balletmestere folyó hó 20-ától kezdve nyilvános táncziskolát nyit Nagyváradon. A tánczórákat a Fekete-Sas nagytermében hetenként háromszor tartja s magánórákadására is vállalkozik. Ezuton is esedezik a nagyérdemű közönség pártolásáért. A táncz órákra jelentkezők értekezhetnek *Sára* Miklós tánczitanítóval a Fekete-Sasban és lakásán Nagy-Körös-utca Beczkay ház.

* Dr. Kutiák Agoston temetése. Óriási részvét mellett temették el tegnap délelőtt a nagyváradai orvosok nesztorát, *Kutiák* Agostont A kerü-utcai gyászház udvara teljesen megtelt közönséggel, sőt az utcára is nagyon sokan kiszorultak. Testületileg jelent meg, a vég-tisztelettel az orvosegylet és szövetség a nagyváradai függetlenségi 48-as párt, a város törvényhatósági bizottsága. Ott voltak:

Dr. *Barabás* Béla Nagyvárad város orsz. gyűl. képviselője, dr. *Hoványi* Géza, *Ámánt* Béla, dr. *Molnár* Imre, *Molnár* Lajos, *Heringh* Sándor, *Schöpplin* Agoston, *Szokoly* Tamás, dr. *Stocker* József, *Kelemen* Kálmán, *Stern* Herman, *Vulkán* József, *Zigre* Miklós, *Gera* Sándor, *Tomsek* Ferencz, *Diamandy* József, *Winkler* Lajos, dr. *Papp* Coriolán, *Mura* Fülöp, *Marschalkó* Leó, *Beczkay* Lajos; az elhunyt kartársai közül dr. *Konrad* Márk, dr. *Fráter* Imre, dr. *Altmann* Jakab, dr. *Baróthy* Akos, dr. *Bartha* Károly, dr. *Fisch* Aron, dr. *Grósz* Menyhért, dr. *Waldmann* Béla, dr. *Gerő* Sándor, dr. *Papp* Oszkár, dr. *Mayer* László, dr. *Berkovits* Miklós, dr. *Julier* Vilmos, dr. *Révész* Vilmos, dr. *Szeghő*, dr. *Edelmann* Menyhért, dr. *Ertler* Mór, dr. *Kornstein* Lajos, dr. *Bodor* Károly, dr. *Wimmer* Julián.

A temetési szertartást dr. *Vucskics* Gyula plebános végezte segédlettel. A szertartás befejezése után a ravatalhoz állott dr. *Baróthy* Akos városi főorvos és megindító gyászbeszédében búcsuzott el kartársai nevében a halottól, méltatva kiváló érdemeit és munkásságát. A gyászbeszéd végeztével az elhunyt kartársai kézen vitték a koporsót a gyászkocsig, és arra feltéve, megindult a gyászmenet elől a koszorut vivő kocsival a szent László-templomba, hol requiemet tartottak az elhunyt lelkiüdvéért. Ezután kivonult a menet az újvárosi központi temetőbe s átadták a hült temetet az anyaföldnek.

A koporsót sok szép koszoru borította, melyeknek szallagjain a következő feliratok voltak:

Felejthetetlen jó férjemnek a viszontlátásig — bánatos özvegye.

A felejthetetlen jó apának — hálás gyermekei *Lola* és *Gyula*.

Kedves jó atyának — *Forster*-család.

A legjobbjó atyának — *László*-család.

Felejthetetlen édes apának és nagyapának — *Iréne*, *Rezső* és *Laczi*ka.

Szerető atyának — *Szidi* és *Gyula*.

Letzte *Gruss von deinem Tochter* *Emilia* und *Enkel* *Guzt*.

Mély részvéte jeléül — *Veneli* és neje.

Tisztelete jeléül — *Bihoreana*.

A régi barátoknak — *Schöpplin*-család.

Utolsó üdvözlétül — özv. *Barna* *Mihályné* és családja.

A legmélyebb részvéttel — *Molnár* *Lajos* és családja.

Tisztelet és hála jeléül — *Olasz* *Akos* és családja.

Felejthetetlen jó barátjúnak — *Ámánt* *Béla* és családja.

Hálás szeretete jeléül — *Stern* *Hermann* és családja.

Utolsó üdvözlétül — *Simon* *István* és neje.

Utolsó üdvözlétül — *Gyula* és neje.

A di zes temetést *Weiszlovits* *Adolf* és fia első nagyváradai dísztemetkezési vállalata rendezte.

* *Eleméit* *fehérneműek*. *Matyás* *József* napszámos, *Kismagyar-utca* 287. sz. alatti lakásán, tegnap délután feleségével együtt a mosásra elvállalt fehérneműeket öblögették. Mig ők kettecskén javában dolgoztak, az ajtó előtt hagyott dézsából esti 8 órára valaki el-emelt 34 darab fehérneműt. Igaz, hogy az ellopott holmikuak csak mintegy 48 korona az értéke, mégis a szegény napszámos familiára nézve nagy veszteség. A rendőrség nyomoz a fehérnemű tolvaj után, ki előre gondoskodott télire fehérnemű szükségletéről.

* *Szerszám* tolvajok A czéczkei uradalom messze Székelyudvarhelyről hozatott két fafaragót, a kiket természetesen finom munkájokért sokkal jobban fizettek, mint a többi fairtót és favágó munkásokat. Nézték is az atyafiak a két székely ördögös munkáját, de sehogysem tud-

ták ellesni a módját. A székelyek ügyessége módfelett bosszantotta a czéczkeiket, míg végre is azzal bosszulták meg őket, hogy összes szerszámaikat ellopkodták. A tetteseket nyomozzák, de valószínűen, hogy megkerüljenek a szerszámok, mert közérdekű lopás tün-tette el azokat.

* *Gőzgép*-kezelők és *kazán*-fűtők vizsgálja. A nagyváradai iparfelügyelőségtől a gőzgép-kezelők és kazán-fűtők idei vizsgájának idejére és helyére vonatkozólag a következő értesítést kaptuk:

A nagyváradai gőzgép-kezelők és kazán-fűtők vizsgáló bizottsága az érdekelteknek tudomásul hozza, hogy a vizsga tétel napjával nevezett bizottság által folyó évi október hó 26-ika tüzetett ki, a vizsga a *Moskovits* *Adolf* és fiai tulajdonát képező *Adria* gőzmalomban tartatik meg és reggel 9 órakor veendi kezdé-tét. A vizsgáló bizottság elnöke. *Pozsonyi* *László* magyar királyi kerületi iparfelügyelő.

* *Budavár* ostroma. Midőn 1848-ban *Budavár* ostrománál *Lendvay* *Márton* és *Szemes* plébános a vároldalon a hágsón fölfelé törekedtek; még az ostrom hevében is jökedvű *Lendvay* így szólott az ötet követő *Szemes*hez:

— Tisztelendő atyám! vezess bennünket a mennyországba.

Szemes így válaszolt:

— Aldásom veled, csak bátran előre!

De alig mondta ki e szavakat, a hágsó meg-siklott s mindketten alázuhantak.

A mire *Lendvay* azt a tréfás észrevételt tette: — Tisztelendő atyám, hát lefelé haladunk a mennyországba?

Szemes most is nyugodtan válaszolt:

— Tudnod kell fiam, hogy a mennyországba nem olyan könnyű följutni, meg kell azt előbb érdemelni. Föl tehát újra, csak bátran előre!

Midőn azután elvégre erős küzdelem és nagy erőfeszítés után *Lendvay* a vártetőre ért, az öt követő *Szemes*nek kezét nyújtva, mondta:

— Tisztelendő atyám! Istennek hála, csak-ugyan a földi mennyországba jutottunk!

* *Jóteknonyezélu* teaestély. Az idei saison a Nagyváradai Izraelita Nőegylet nyitja meg, egy kedélyes teaestélylyel, a melyet a »Kereskedelmi Csarnok« helyiségeiben rendez e hó 25-én. Az általános érdeklődés, mely máris mindenfelé mutatkozik, előre biztosítja az est sikerét és remélhetőleg hathatósan lendíti a jóteknonyáság ügyét, melyet mindig szívesen karolt fel áldozatkész közönségünk. Különbben is ismeretesek és kedveltek az előző évekből ezen fesztelen mulatságok, melyeket gondos körültekintéssel rendez az elnökség, hol bájos ifju hölgyeink maguk szolgálják fel a párolgó teát és vigan folyik a táncz hajualig. Belépti díj 2 korona személyenkint.

* *A* hétről.

Egy angol képviselőt kényszermunkára ítéltek. Bizony nálunk is sok képviselőt csak így lehetne rábírní arra, hogy dolgozzék.

*

Wlassics *Gyula* Belényesen megvizsgálta az oláhoikat: tudnak-e magyarul?

Jó lenne, ha *Szell* *Kálmán* is megvizgálatná, hogy tud-e Körberrel magyarul beszélni?

*

A leggyorsabb csatahajó a mienk. Ez valószínűleg a császári generálisoktól előrelátás.

(*Kakas* *Márton*.)

x *Különös* jogeset. Furesa perben kell legközelebb a bíróságnak döntenie. S. kisasszony, ki a szini pálya kezdetén áll, éppen oly tehetséges színésznő, mint aminő szegény a gyakorlati tapasztalatokban. Ezért szívesen fogadta egy vidéki társa meghívását és F-ra szegődött R. színházigazgató társulatához. Művészi körökben el volt terjedve a directorról, hogy egy egész hónap bevételeit összeszedi, zsebre vagja és a »gázi«-fizetés napján hidegvérrel jelenti: „nincs pénz, pakkolnunk kell!» Így történt ez F-on is, azonban, hogy a személyes mentege-

tődést elkerülje, az igazgató úr ez alkalommal kivételesen titokban eltűnt a városból. S. kisasszony így nem csak szerződését vesztette el, hanem oly kínos helyzetbe jutott, hogy kartársai szedték össze részére azt a pár koronát, melynek segítségével hazautazhatott anyjához. Minő meglepetésben részesült azonban, midőn a vasuti kocsiiban hűtlen gazdájával találkozott! Heves szemrehányás, ingerült szóváltás követte e találkozást, míg végre az igazgatót, mégis meghatotta a fiatal, tehetséges művész nő erélyes fellépése és cinikus szavakkal egy papírszeletet nyújtott át a kisasszonynak. »Fogadja tőlem egész vagyomat! Egy fél osztályosorszátként. Talán szerencséje lesz és nyer valamit!« — E napokban a művész nő Budapestre érkezett és felkereste *Torók A.* és *Tsa.* bankházát, Teréz-körút 46. alatt, hogy megtudja, vajon a cégénél vásárolt sorsjegy nyert-e? A cég örömmel jelentette, hogy a sorsjegy nagy fönyereményt nyert. Közben R. igazgató megtudta a kisasszonytól, hogy az ajándéksorsjegy nyert és most visszaköveteli azt a összeget, mely a fizetésen felül megmaradt. Művészkörökben feszült kíváncsisággal várják a per ki-
menetelét.

x Szives olvasóink figyelmét felhívjuk a **Strohmayer Pál** cég mai lapunkban közölt hirdetésére.

SZÍNHÁZ.

HETI MŰSOR.

Vasárnap: (délután Milimári.
Hétfő: Boccaccio.

Kedd: X. asszony. Premiér.)

Szerda: Párisi élet.

Csütörtök: Szegény Jonathán.

Péntek: X. asszony.

Sombat: Párisi élet.

Vasárnap: délután: Boccaccio, este: Fenn az erdő. nincsen kas. (Diszjeloadás a Szigligeti társaság jubileuma alkalmából.)

Iparos-diszjeloadás.

Az országos iparos-kongresszus fényét kívánta a Szigligeti-színház azzal emelni, hogy diszjeloadást rendezett, melynek fényét csak az a sok páholy homályosította el, melyekből csaknem teljesen hiányzott Nagyvárad uri közönsége.

Ha a színház megtisztelte a magyar ipart egy diszjeloadással, megtisztelhetette volna magát Nagyvárad uri közönsége is azzal, hogy az iparral együtt ünnepel.

Mert az ipar ünnepe volt az előadás. Kezdődött, mint minden ünnepély, egy meglehetősen terjedős és unalmas megnyitó beszédével, a melyet *Gelléri Mór* irt »Az iparos ünnepe« czímmel. Szép alapeszme a társadalom szövetsége az iparral, de a sok okoskodás és vitakozás a színpadról unalmassá teszi s így a sok okos beszéd nem sokat hatott. Ami hatást még *Dési*, *Tóth* és *Szarvasi* igyekezete elért volna, azt alaposan lecsúfolta *Bognár*, a ki szerepéből egy hunczut kukkot sem tudott. Ilyen blamázs különösen *Bognár* részéről teljesen érthetetlen, új és meglepő. Szerzőt különben babérkoszorúval tisztelték meg.

Fénypontja az estnek *Szávay Gyula* költői alkotása, »A Munka« volt. Otletos, fordultatos és eszmékből kiformált darab, mely alkalmi dolog ugyan, mégis állandó becstvé teszi mély alapeszméje, a magyar munkás ragaszkodása Istenéhez, családjához, hazájához. Nyelvezete emelkedett, költői, erőteljes, magyaros s az egész színpadi hatásra van szánva. Az előadás is egyike volt a legjobboknak: *Peterdy* a magyar munkás, *Kovács Lajos* az izgága idegen szerepét átérzte és színre hozta teljesen. Él-

vezet volt kettőjükénél nemcsak a szerepeknek, hanem a szereplőknek versenyét is nézni, a mint mindketten legjobbat akartak nyújtani. Zugó taps jutalmazta őket, Szávayt pedig háromszor is a lámpák elé hívták. A közönség lelkesedését a karzat szokott közbemondásai is tanusították.

Utolsó volt Offenbach *Varázshagedűje*. Az egyfelvonásos operettben leghálásabb szerepe volt *Bilkei Irénnek*, aki érvényre is juttatta benne minden kedvességét, fürge elevenségét. Sokat tapsoltak *Amon Margitnak* s *Csatár Győzőnek* is, a kinek egy dalát megújrazták.

A zenekarról megint bebizonyult, hogy éppen nem varázshagedűsökből áll.

Dr. K. A.

Hírek a színházról. A jövő színházi hét Boccaccio előadásával kezdődik. Ennek a gyönyörű, elavulhatatlan operettnek a czimszerepe tudvalevőleg egyik legjobb szerepe *Amon Margitnak*. Érdekes este lesz a keddi. Egy francia bohózat, az *X. asszony* kerül bemutatásra. Nemrégiben a Palais Royal színházban került először színre óriási sikerrel s hozott dicsőséget és pénzt szerzőinek, ki vidám zseniális francziának, *Georgess Bernnek* és *Paul Gavaultnak*. A Vigzi ház mindjárt megszerezte a bohózat előadási jogát s a darab rövid időn csaknem ötven előadást ért meg. Bizonyosan nagy sikere lesz a Szigligeti-színházban is. P. Szép Olga, H. Novák Irén, Krasznay Andor és Tóth Elek játsszák az újdonság főszerepeit, mely péntek este újra színre fog kerülni. A »Párisi élet« és »Szegény Jonathán« népszerűségükkel biztosítják a szerdai, csütörtöki és szombati színházi este iránt az érdeklődést. »Boccaccio« vasárnap délután újra színre kerül. Este diszjeloadás lesz a Szigligeti-társaság jubileuma alkalmából Szigligeti darabját, a »Fenn az erdő, nincsen kas« pompás vigjátékot játszószák.

Szigligeti-Színház.

Folyószám 81.

Bérlet 17, sz.

Ma vasárnap, 1902. október 19-én

Délután 3 órakor félhelyárral:

Milimári.

Életkép.

Este hét és fél órakor rendes helyárral:

Csepürágók.

Operett.

S Z E M E L Y E K:

Malicorne, czirkuszigazgató — Bognár J.
Adelaida, neje — — — Benkő Jolán
Susanne, kötélánczosnő — — — Bilkey Irén
Boisfleuri, bohóc — — — Bérczi Gyula
Pingouin, a világ legerősebb embere — — — Pintér Imre
Marion, menyasszonya — — — T. Pogány Janka
Freddy lovászgyerek — — — Kulinyi Mariska
Rigobin, André bajtársa — — — Kalmár Béla

HELYARAK: Nagypáholy 7 frt. Földszinti és első emeleti páholy 6 frt. Másodemeleti páholy 4 forint. Zsölye 1 frt 50 kr. Kőrszék 1 frt 20 kr., Tánklaszék, 1 frt. Erkélyülés 1-ső sor 60 kr., középső 2-ik sor 50 kr. Erkélyülés oldal 2-ik sor 40 kr. II. emeleti zártszék 30 kr. Földszinti állóhely 50 kr., Diák és katonajegy a földszinten 30 kr. Karzati állóhely 20 kr. Egy színlap 10 kr.

A holnapi előadásra jegyek már d. u. 3 órától előre válthatók.

Jegyek előre válthatók színház jobb oldalán, a bérházzal szemben, d. e. 10-től 12 óráig, d. u. 3-tól 5-ig. Esti pénztárnyitás 7 órakor

Kezdeté fél 8 órakor, vége 10 órakor.

Holnap hétfőn, október 20-án

Boccaccio.

Operette.

TANUGY.

Szüreti szünidő. Tudatom a t. tanoncz-tartó mester urakkal, hogy »királyi tanfelügyelő« ur f. hó 18-án kelt engedélye alapján — a szüret alkalmából — f. hó 20—21—22-én az ipariskolai előadások nem fognak megtartatni. *Ipariskolai igazgatóság.*

Igazságszolgáltatás.

Csendélet a finánczoknál.

A pénzügyi palota egyik emeletén lakoznak az összeférő és összeférhetetlen pénzügyőrök családjaikkal együtt. Harcias amazonok kerülnek itt közel szomszédságba, minek természetes következménye az örökös perpatvar. De a mindennapi szokásos perlekedések közül szokatlan durvaságával emelkedik ki egy fináncz. hőstett, melynek hőse *Vagner Ferencz* és b. neje, ideje pedig 1902. október 21-ike.

E napon *Vagner Ferencz* és *Imre Ferencz* né békétlen szomszédok, megkérdték normális körülmények között, és módon a mindennapi gyalázkodást, s kissé talán hevesebben, emelkedettebb hangulatban folytatták, mikor előkerült *Vagner Ferencz* is s perlekedő neje segítségére sietett. Az így megerősödött *Vagner-párt* érezve fölényes erejét hallatlan brutálításra vetemedett. Ugyanis a perlekedő *Imre Ferencz* né közre fogva úgy elverték, összeczipálták, hogy az 8 napig feküdt utána. A dolognak természetesen folytatása következett a járásbiróság előtt, a hol 14 napi fogházzal büntették a brutális finánczot. Ez ítélet megfellebezése után tegnap került az ügy a kir. törvényszék elé, a hol a bizonyítás mellőzésével, a kölcsönös felindulásra, s több enyhítő körülményre tekintettel a büntetést 50—50 korona pénzbüntetésre szállították le, a mi tekintve a dolog feltűnő brutalitását nem is nagy ár egy védtelen nő elveréséért.

TAVIRATOK.

Havazás.

Selmeczbánya, október 18. Egész éjjel eső esett, sőt reggel felé hóval vegyest. Erdős hegyeink már fehérlenek a hótól. (M. T. I.)

A sztrájk.

Páris, október 18. A fém munkások egyesülete tegnap este tartott közgyűlésén olyan határozatot fogadott el, a melyben felszólítja a bányamunkásokat, hogy tartsanak ki a sztrájkban és kötelezi magát, hogy sztrájkjukat anyagilag és erkölcsileg támogatni fogja.

Washington, október 18. Roosevelt elnöknek azon táviratára, a melyben a választott bíróság alakítását közölte, Mitchell annak a reményének adott kifejezést, hogy a bányamunkások gyűlése a bizottságot jóváhagyja és elfogadja. (M. T. I.)

Dél-Afrikából.

Fokváros, október 18. Egy fokföldi magasabbrangu tisztviselő a határon találkozott Van Zyls fokföldi hollandus lázadó vezérrel. A fokföldi tisztviselő felszólította a lázadókat, hogy adja meg magát Vryburgban, egyuttal biztosította, hogy sem ő, sem hivei nem kapnak szabadságvesztésnél súlyosabb bünte-

tést. A lázadók kijelentették, hogy nem hajlandók elfogatni magukat, hanem készek a burgherek táborába menni. A találkozás barátságos, de eredménytelen volt. A nyolczvan főnyi csapat azután újra átkelt a határon. (M. T. I.)

Katasztrófa Konstantinápolyban.

Budapest, okt. 18. (Saj. tud. távirata.) Sztambulból jelentik: a galatai hid leszakadt s az összes rajta lévők oda veszttek.

Paraszt dráma.

Sopron, október 18. (S. t. t.) N.-pereszteg sopronmegyei községben, Horváth Jánosné malomtulajdonos Róza lányát, volt kocsisuk agyonlőtte, majd magára sütötte fegyverét. Mindketten meghaltak.

MULATSÁG.

A szabó iparosok tánczestélye.

A »Nagyvárad Szabó-Munkások és Kiparosok szakegylete« 1902. évi október hó 19-én (vasárnap) a »Kereskedelmi Csarnok« összes termeiben világpostával egybekötött zártkörű *őszi tánczestélyt* rendez a szakegylet főnyírára javára. Kezdeté este 8 órakor. Bérleti-díj: Személyjegy 2 kor., előre váltva 1 kor. 60 fillér, család-jegy 4 korona. Jegyek előre válthatók a szakegylet helyiségében, valamint Schlosser Gusztáv, Elek József, Czillér Imre, Hagedüs János urak üzleteiben és este a pöztárnánál. Felfűzések köszönettel fogadtnak és hírlaplilag nyugtáztatnak. A meghívó kívánatra előmutatandó. Jó zenéről gondoskodva van.

Az iparos kongresszus vendégeit szívesen látja a rendezőség.

NYILTTÉR.

Kugler Gerbeaud
gyártmányának
egyedüli elárúsítása.

KÁDAR JÁNOS

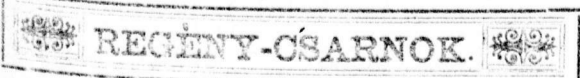
fűszer-, bor- és csemegkereskedésében a mai naptól kezdve denaturált szesz kapható deczilitertől kezdve egész hordó vételig.

Literje kimérve 18 krajczár.

Viszont elárúsítóknak nagyobb vételnél előnyösebb árban.

Kádár-féle vegyíték, mely Mocca, Cuba és Jáva fajok összeállításból áll, egy különlegesség, mely jutányos áránál fogva kilója 1 frt 60 kr., felülmul úgy zamatra, mint izre minden hasonló áru kávét.

Édes mustár kapható.

Tűzzel-vassal.

Irta: Sienkiewicz Henrik.

119

Nem is gondolt már ma pihenésre, tétlenül. Beárkózott Lasczesal, a vajdával, Sacvili-Clovskival, Malmickival és Osinskival s tanácsot tartott velök a háboru felől. Elhatározták, hogy másnap megütökezzek Krsyvosnal, sőt ha kell ök fognak támadni.

Késő éjszaka volt már. A szép, derűs idő, amely a Mahovkánál leszakadt rettenetes záport követte, állandó maradt s most is ragyogtak ezüstösen a csillagok. A hold sugára fénynyel öntötte el a háztetőket. Alvásra senkisésem gondolt, hanem igenis a holnapi esatára. Erősítették magokat a nagy küzdelemre, vidám beszélgetés közben pajzán katonanótákat dalolva. A tisztek jókedvűen ülték körül a lobogó tűzrakásokat és sűrűn kocczingattak. Saglobát faggatták.

— Mondd el, hogy mit műveltél a Dnyetulsó oldalán és hogy jutottál el Barba?

Sagloba fülhajtott egy jókora kancsóval, aztán így szólt:

— Ha minden kalandomat el akarnám néktek mondani, nem volna elegendő arra tíz éjszaka sem, de meg a borból is kifogynánk, mert az ilyen vén torkot, mint az enyém, rozsdás szekér módjára folytonosan kengetni kell. Azt hiszem elég, ha annyit mondok, hogy a herczegkisasszonnyal Korsunban a Chmielnickij táborának a kellős közepébe tévedtünk és mégsem történt semmi bántódásunk.

— No, ez már tiszta boszorkányság! mondta Volodyjovskij.

— Az bizony, boszorkányszag. Oh, én jól ösmerem az ördögi praktikákat. Egy ázsiai boszorkánytól tanultam, aki ifjúkoromban belém-szeretett s kioktatott alaposan. Sok boszorkányságot ugyan nem cselekedhettem, mert mestereimre találtam. A Chmielnickij tábora ugyanis csak egy hemzseg a sok bűbájostól, meg varázslótól, aki annyi ördögöt kényszerített a hetman szolgálatába, hogy ugy parancsol nekik, mint a parasztnak. Ha aludni megy: egy ördög kötele a eszímait lehuzni, ha poros a ruhája: ördögök a farkukkal kefélik tisztára s ha részeg, hát kiüti valamennyinek egy-egy fogát, sőt még le is hordja: adta rossz cselédje, kidoblak!

A jámbor Longinus babonás félelemmel vetett keresztet.

— Nem is az ég segíti őt, hanem a pokol.

— Az én kivoltamat is elárulták volna az uruknak, de én valami titkos praktikával hallgatásra kényszerítettem őket. Mondhatom, félttem, hogy Chmielnickij rámösmert, mert egy évvel előbb Cserniben ittunk néhányszor együtt Dupulánál s más tiszt is volt, aki ösmert.

De szencsére megsoványodtam, a szakállam megnőtt, az övemig ért, a hosszú hajam a vállamat verte, az álruhám egészen elváltoztott s így mégsem ösmert rám.

— Hát szemtől-szembe láttad őt? Talán beszéltél is vele?

— Hogy láttam-e Chmielnickijt? Persze, akár csak most téged. Hiszen kénnek küldött Podoliába, hogy ott szétosztogassam a parasztnak között a kiáltványait. Oltalomlevelet is adott, hogy meg ne támadjanak a szertecsatangoló rablóbandák s így Korsunnál minden bántódás nélkül mehettem bármerre. Ha paraszttal, vagy a nősorcsikkal találkoztam, odadugtam az orruk alá az oltalomleveletemet: szagoljátok meg, aztán álljatok félre az utamból! Adattam magamnak bőven enni, inni, szívesen szolgáltak mindennel, sőt még előfogatot is adtak, aminek a szerény herczegkisasszony miatt nagyon örültem, mert így kipihenhettem kissé rettenetes fáradalmaimkat. Mondhatom is nektek, hogy még mielőtt Barba értünk, visszanyerte a jószínet, viruló arcját. Meg is fordult utána Barban minden ember, pedig van ám ott sok szép leány, mert a környékbeli nemesek mind odamene-kültek. Aki csak ösmerte: bomlik érte s ti is megszeretnétek hamarosan, ha látnátok őt.

— Bizonyára — mondta Volodyjovskij.

— De hát minek mentetek olyan messzire, éppen Barba?

— Biztos, egész biztos helyre akartam a leányt vinni. Holmi kisebb várban nem igen volt bizodalmam, mert félttem, hogy nem tud ellenállni, ha a lázadók megostromolják. Barba ő azonban, ha odáig el is jutnának, vörös fejekkel fognak visszacsompologni a főkelők, mert Poniatovskij András ugyancsak megerősítette a falakat s kutyába se vészi Chmielnickijt. Ugy-e, okosan tettem, hogy ilyen messzire elbandukoltam? Azután meg Bohum is kergetett s előle futottam, mert bizony, ha elér, a kutyái lakmároztak volna a testemen. Ti persze nem ismeritek a fejköt, de én ösmerem, hogy vinné el az ördög! Nem nyugszom addig, amíg föl-

fordulni nem látom. Adjon az Isten néki mielőbb ilyen dicsőséges végett. Amen. Sok van a rovásomon nála, ha csak rá gondolok, végigborzongat a hideg. Csak az okból iszogatok most, mert máskülönbben nem vagyok boros ember.

— Nem e, szólt közbe Longinus. — Hiszen ugy iszol, mint a szomjas föld esőben!

— Sohase nézd, hogy mi van a poharamban, mert egy birkafejet láthatsz belőle rád nevelni. Különbben pedig folytassuk. A Chmielnickij oltalomlevelével bántódás nélkül értem el Vemicába, ahol Aksak urfi csapatával találkoztam.

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

Boich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Határközl.

Budapest, okt. 18.

Buza októberre	7.27
Buza áprilisra	7.84
Tengeri	5.60
Rozs okt.	6.45
Zab ápr.	6.15
Káposzta, repest, aug.	11.89

Értéktőzsde.

Budapest, okt. 18.

Osztrák hitel	683.50
Magyar hitel	728.50
Államvasút	711.75
Rusorsorsjegy	4.250
Magyar jelölés	470.50
Bulgótaráni	
Wagon-kölcsön	

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1902. okt. 18-án

Magyar aranyjárdék 4%	113.85
Magyar koronajárdék	97.65
Magyar vasúti kölcsön aranyban	
Magyar vasúti kölcsön ezüsterben	
Magyar keleti vasúti államkölcsön	
Magyar katonaszerelési kölcsön	98.
Italmérségi és megalázási kötvény	100.
Horráth-azsivon-Göten-országos kötvény	98.
Magyar nyelvi-ny-sorsjegy-kölcsön	202.
Tiszántul-tőzsdéje szerinti sorsjegyek kötvény	160.
Osztrák járdék papírban	100.25
Osztrák járdék papírban	100.25
Osztrák járdék aranyban	120.50
Osztrák korona járdék	100.
Osztrák államsorsjegyek	150.50
Osztrák magyar bank részvény	15.85
Magyar hitelbankrészvény	716.75
Osztrák hitelintézet részvény	709.
Párisi visita	95.17
20 jrnkos arany (Napoleon'dor)	14.05
Németbirodalmi márka	116.91
Londoni visita	239.25
20 márkás arany	23.42

SZERKESZTOI POSTA.

T. munkatársainkat felkérjük, szíveskedjenek a »Tiszántul« nagy képes naptárába szánt közleményeiket lehetőleg rövid idő alatt hozzánk juttatni.

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKIOS GYULA.

A Richter-féle
LINIMENTUM CAPS. COMP.
Horgony-Pain-Expeller

egy régi kipróbált háziszser, a mely már több mint 33 év óta megbízható bedörzsölőfél alkalmaztatik köszvénynél, csúznál és meghűléseknél.

Intés. Silányabb utánzatok miatt bevásárláskor óvatosak legyünk és csakis eredeti üvegeket dobozokban a „Horgony“ védjeggyel és a „Richter“ cégjegyzéssel fogadjunk el. — 80 f., 1 k. 40 f. és 2 k. árban a legtöbb gyógyszerárban kapható. Főraktár: **Török József**, gyógyszerésznél **Budapesten.**

Richter F. Ad. és társa,
•• céasz. és kir. udvari ••
Rudolstadt.

Nagyvárad város tanácsának árverési küldöttségétől.

Árlejtési hirdetmény.

Nagyvárad város tanácsától nyert megbízás folytán a biharmegyei közkórháztól a Lukács György-utca és Széles-utca át a Sebes-Körözs folyóig készitendő szennyvíz levezető csatorna építési munkálatainak vállalatba adása céljából 1902. évi október hó 27-én d. e. 10 órakor a városház nagytermében nyilvános árlejtés fog tartatni.

Az összes munkálatok mintegy 32012 koronában vannak előirányozva s egy fővállalatnak adatnak ki.

A bánatpénz 3000 korona, mely készpénzben vagy óvadékképes értékpapirokban teendő le.

Árlejtési szóval vagy írásban zárt ajánlat útján lehet, szóbeli ajánlattevők bánatpénzeiket alulírott küldöttségi elnök kezébe az árlejtés megkezdése előtt letenni, zárt ajánlatot benyújtók pedig az ajánlatához mellékelni kötelesek.

Zárt ajánlatokban világosan kitéendő, hogy ajánlattevő az árlejtési feltételeket, a költségvetést, a terveket és egységár füzetet ösméri s azokat magára nézve kötelezőknek elfogadja, szóbeli ajánlattevők ezen körülmény elismeréséről az árlejtés megkezdése előtt az említett okmányokat aláírni kötelesek.

Ajánlattevőt tett ajánlata azonnal, ellenben Nagyvárad város közönségét csakis az árlejtés eredménye felett hozandó határozat jogerőre emelkedésével kötelezi.

Nagyvárad város tanácsa fenntartja magának a jogot arra nézve, hogy a tett ajánlatok felett szabadon határozhasson, jogában fog állani tehát bármelyik ajánlattevővel szerződni, vagy az árlejtés eredményét megsemmisíteni s új árlejtést kiírni, vagy pedig az árlejtés tárgyát képező munkálatokat házilag szerződéses vállalkozóval végrehajtatni. Az árlejtési feltételek, a tervek, költségvetés, a városi egységárfüzetek a városi mérnöki hivatalban a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Nagyvárad, 1902. október hó 15-én.

Komlóssy József,

jogügyi és gazdasági tanácsnok, mint az árverési küldöttség elnöke.

842.

Pályázat óraadó tanári állásokra.

A nagyvárad iparos tanonciskolánál a következő óraadó állások lesznek folyó évi november 1-től betöltendők:

1. Az egész évi tanfolyam III-ik osztályánál a természettan — fogalmazás tanítása heti 2 órán (hétfőn 6—8-ig).
2. Ugyanazon tanfolyam III-ik osztályánál a fogalmazás tanítása heti 2 órán (kedden 6—8-ig).
3. A téli tanfolyam I. osztályánál november—márcz. hónapokban a számtan tanítása heti 4 órán (kedden, pénteken 5—7-ig).

A pályázatok elemi iskolai, polgári vagy középiskolai képesítés mellett október 25-ig adhatók át az ipariskola igazgatójánál, ki részletesebb felvilágosítókkal szívesen szolgál.

Nagyvárad, 1902. október hó 18-án.

Szüts Izsó, Ragány János, ipariskolai igazgató. 349. iparokt. biz. elnök.**Mindennemű friss gyümölcsöket szállít**

5 kilós kosarakban.

Csemege szőlő

igen szép piros és fehér vegyütek
1 kosár 2 kor. 30 fill.
az ár kosárral együtt értendő!

Vajonez körték

kiváló fajokból
1 kosár 3 korona.

Francia szőlő 1a 1 kosár 3 K. 20 fill.

Francia barack 1 » 6 » — »

Besztercei szilva 1 » 3 » — »

Duránczai barack 1 » 4 » — »

Viszont eladóknak külön ajánlat!

Kiváló tisztelettel

Szabó István, szőlőbirtokos N.-Várad.**STROHMAYER PÁL**

vászon, menyasszonyi kelengyék, kész fehérműek és szőnyegraktára,

Nagyvárad, Szent László-tér 1., kishidfő.

Bejárat a Gazdasági bank alatt, nem a sarkon.

Értesítés!

Van szerencsém a tisztelt vevő közönséget értesíteni, hogy **vászon** és **fehérmű raktárom** nagyobbítása céljából

az összes raktáromon levő

→ SZŐNYEGEKET ←

csipke és szövet függönyöket, ágy és asztalterítőket helyszűke miatt tetemesen lezártított árban árusítom.

Egyszersmind felhívom becses figyelmüket első rendű **vászon** és **fehérmű** raktáromra, melyben **Rumburgi vásznak**, **Creas**, **irhoni szépségi és pamut** vászon különlegességek

valódi **Schroll-féle Chiffonok**

színes és fehér velezek, ugyszintén mindennemű mosó áruk, valamint **kávés és asztalneműek** rendkívül nagy választékban **szolid, szabott árak** mellett kaphatók.

Menyasszonyi kelengyék

legmegbízhatóbb beszerzési helye.

A tisztelt vevő közönség minél számosabb látogatását kérve vagyok

kiváló tisztelettel

STROHMAYER PÁL.

Olesó szőnyeg vásár!

Olesó szőnyeg vásár!

Kiadó lakás.

A Mezey-féle házban (Kossuth Lajos-utca) egy első emeleti utcza lakás, mely áll: **4 szoba, 1 alcoven**, mellék-helyiségek s egy üveges **terasz** a Kö. rözsré,

f. évi november hó 1-től kiadó.

292

Kiadó magtárak.

A Nagyvárad Takarékpénztár tulajdonát képező katonavárosi Weinberger-féle gyári helyiségben levő üres magtárak

azonnal bérbevehetőek.Ertekezhetni a **Nagyvárad Takarékpénztárnál.**1-20 cm. széles
Angol posztó
mtrje 45 kr.1-20 cm. széles
tenniszövet
divatos színekben mtr 48 kr.1-20 cm. széles
párisi újdonságok óriási választékban.**Amerikai áruház**

Fő-utca,

színházi Bazar-épület.

Szőnyegek, függönyök, ágytakarók gyári árban.

Csipke függöny, szalmazsák, pokróczok nagyon olesón.

Vásznak, chiffonok, tűrőkötők, abroszok mélyen lezártított árban.

Őszi újdonságok.Fekete kelmék
1-20 cm. széles
már 50 krtól kezdve 4 frtig.1-20 cm. széles
angol costum kelme
mtr 110 krtól feljebb.

Blous szövetek a legújabb színben igen olesók.

10 frtos bevásárlás után ingyen képek.

Minden olesó.

Gyönyörű blous flanel mtr 17 krtól.

Blous seelymek méterje 75 krtól.

Mintázott mosó blous bársony mtr 65 krtól.

Telefon: 372.

SOMOGYI MIKSA

vegyszeti ruhatisztító- és ruhajavító intézete, m. kir. szab. vegytisztító szer feltalálója és készítője
Nagyvárad, Kert-utca 1. sz. Ipartestület házával szemben.

Kitüntetve a Párisi nemzetközi ipar- és műkiállításon ezüst éremmel és díszoklevéllel, a Bécsi iparkiállításon ezüst éremmel és díszoklevéllel.

Van szerencsém a n. é. közönség b. tudomására hozni, hogy a mai kornak megfelelő
művegyszeti ruha tisztító és ruha javító intézetet
létesítettem.

Uri-, női- és gyermekruhák, papi öltönyök, katonai egyenruhák, háztartási cikkek, selyem, bársony és szövetfüggönyök, terítők, himzések és butorszövetek, továbbá **keztük, nyakkendők és napernyők**, valamint minden e szakmába vágó, de itt elő nem sorolt tárgyak **gyorsan, pontosan és a legolcsóbban** tisztíttatnak.

Tisztításra szánt ruhák egészben és fejtellenül tisztíttatnak, anélkül, hogy színük fényét, vagy facon alakjukból bármit is veszítenének.

Csak egy próba is elegendő annak bebizonyítására, hogy a ruhaneműek tisztítását — a mint azt számos elismerés a Párisi és Bécsi kiállításon nyert érmeim is kiütöttek — hivatásosan, chemiai ösmerelemmel és gyakorlati tudással, közmelegedésre vagyok képes teljesíteni.

Sürgős esetekben pár óra alatt is tisztítok felelősség mellett bármily ruhaneműt. Írásbeli megkeresésre a ruhaneműt háztól elhozatom és haza szállítom. Tisztításra szánt ruháknál a javítás díjtalan.

Becsés megbízásait kérve, maradok

kiváló tisztelettel

SOMOGYI MIKSA

vegyszeti ruhatisztító és javító intézete,
Nagyvárad, Kert-utca 1. sz.

Pontos kiszolgálás!

ELEK JÓZSEF

női- és uri diva, vászon- és fehérnemű áruháza

Nagyvárad, (Szent László-tér).
(Volt KUNZ-czég helyiségében).

Telefon 429.

Ajánlja dusan berendezett **őszi és téli** ujdonságait, bel- és külföldi **női ruha szövetekben**, a legolcsóbbtól a legfinomabb minőségig. **Lioni selymek**, meglepő szép és nagy választékban, u. m. Chine és egyszínű **Luisin** tartós, fekete sima és Broekat. Francia és Angol **flanellek és Velez (Parket)** jó szintartó Blous Matiné és gyermek ruhákra igen alkalmas díszek és mindennemű ruha kellékek óriási választékban, **gallér díszekben** különlegességek.

OBERLEITNER E. és FIAI

es. és kir. vászon és asztalnemű egyedüli bizományi gyári raktára.

Valódi Rumburgi, Irhoni, és Creász vásznak,
legjobb minőségű Chiffonok

és pamut-vásznak.

Menyasszonyi és ujszülött kelengyek. Nagy és futó szőnyegek szép választékban.

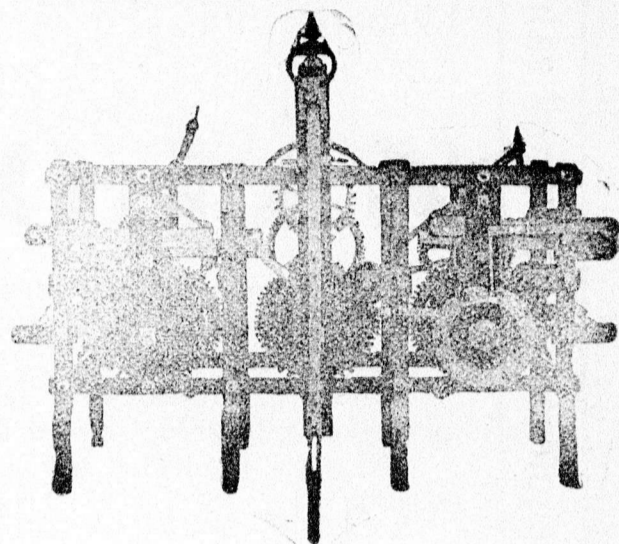
Külön gyászruha kelme-osztály teljes kellékekkel.

Mintákat kívánatra bérmentve azonnal küldök.

Ertesítés.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség, valamint az egyházi és községi előljáróságok becses tudomására hozni, hogy a 42 év óta fennálló

Daday József ur lakatos és toronyórák üzletét,

melyben 16 éven keresztül mint művezető, voltam alkalmazva, **átvettem** és ezt személyesen a régi ó hirtévéhez méltóan, a régi czég alatt tovább, folytatom.

Szíves pártfogásukat és megrendeléseket, melyeket kifogástalanul olcsón és pontosan eszközölöm kérem és óráimért 10 évi jótállást vállalok, vgyoka kiváló tisztelettel!

Mezey Dezső,

lakatos- és toronyóra-készítő,

Nagyvárad, Szent János-utca 20 szám.

Telefon-szám 384.

A magy. kir. szab.

Osztálysorsjáték főelárusítója a Biharmegyei Takarékpénztár

ajánl sorsjegyeket a XI. sorsjáték

I-ső osztályához

eredeti áron.

Sorsjegyeink kaphatók:

a Biharmegyei Takarékpénztár üzlet-
helyiségében Kossuth-utca, 19/20.

a Biharmegyei Takarékpénztár váltó-
üzletében Kossuth-utca 19/20.

Lukács Mór tőzsdejében Bémer-tér

Rosenblüh Béla

K. Frankl Mari

Steier Jakab

Nagyipiac-tér

Szt. László-tér

A nyereményeket **azonnal** kész-
pénzben fizeljük. 327

Huzás november hó 20-án.

Uj üzlet! Szabó Testvérek Uj üzlet!

Nagyvárad, Zöldfa-utca, (a «Zöldfa» söresarnok mellett.)

Az őszi ruhák megérkezése folytán

helyszüke miatt az összes nyári cikkek, ugymint kartonok-, batisztok-, napernyők-, ingblousok-, csipkék-, és fejre való kendőket minden elfogadható árban árusítjuk.

Legelső nagyváradai zálog-kölcsön intézet.

Nagyvárad, Kossuth-utca 9. szám.

PÉNZKÖLCSÖN

Sorsjegyek és értékpapírok után: $2\frac{1}{2}\%$
 Ekszerek után: $3\frac{3}{4}\%$
 Áru- és iparcikkek után: $4\frac{1}{2}\%$

számítanak
 évi egye-
 denként.

ZÁLOGBAN

levő sorsjegyeket és értékpapírokat kiváltunk és azokra magasabb kölcsönt olcsó kamatra adunk, vagy azokat a teljes napi árfolyamban megvesszük.

Vidéki megbízásokat a legpontosabban elintézzük és visszafizetéseket a legkisebb részletekben is elfogadunk.

Nagyobb üzleteknél feleinket a legnagyobb kedvezményben részesítjük.

KLEIN M. és FIA,

Tisztelettel:

hat. engedélyezett zálogháza,

Nagyvárad, Kossuth-utca 9. szám.

Mélyen leszállított kamattal.

A legolcsóbb nagyváradai zálogház.

A legolcsóbb nagyváradai zálogház.

Kiadó lakás.

A Biharmegyei takarékpénztár Kossuth-utcai házában

Egy másodemeleti udvari lakrész

két szoba alkov, előszoba, konyha és megfelelő mellékhelyiségekkel

f. évi november hó 1-től kiadó.

Értekezhetni az intézet I. emeleti üzlet-helyiségében. 294

SIRKÖVEK
 a legolcsóbban
 kaphatók 258
 a debreczeni köipar
 vállalat
KOHN és TÁRSA
 fiók sirkőraktárában.
 Nagyvárad, Kossuth-u. 8.

40 év óta fennálló saját asztalos- és kárpitos-műhely.

Nem gyári, de kizárólag az ország és a külföld elsőrendű műhelyeiből beszerzett fa- és vasbutorok, valamint kárpitozott berendezések nagy választékú raktára

NAGYVÁRAD,
 Zöldfa-u. 34. sz.

WALLERSTEIN FERENCZ

Papp György-féle
 házában, a volt
 Erber helyiségben.

butor nagykereskedése.

1901. májustól áthelyeztetett Zöldfa-u. 34. sz. Sörház-sikátorral szemben.

Elgáns háló, ebédlő, uri szoba és szalon berendezések minden kivitelben, stílszerű szilárd, első minőségű anyagból.
 Szőnyegek és butorszövetek nagy választékban. | Kárpitozott butoraim saját műhelyemben készülnek.

Lakások kárpitozását, vagyis tapétirozását elvállalom.

Legjobb gyártmányu zongorák, pianinok és tűzmentes vas- és pénzszekrények kaphatók. 281

Két utcái szoba, előszobával, butorral vagy anélkül 1902. november hó 1-től kiadó.

1091. májustól Zöldfa-utca 34. sz.

Sörház-sikátorral szemben.

Javítások gyorsan és pontosan eszközölhetők.

Bazárban minden olcsóbb, mint más üzletekben.

Őszi és téli saison szükségletünket szerezzük be

FRISS és Társa korona és fillérbazárjában,

hol alant jegyzett árukat legjutányosabban kapjuk, ugymint:

Téli alsó Jäger ingeket és nadrágokat, fehér és színes alsó szoknyák, fekete és mosó kötények, fejre való posztó és Berliner kendőket, Hunnia czipóket, sapkákat, gyermek kocsikat, ajándék tárgyakat, gyermekjátékszereket, pálmákat és fali díszeket.

Szép kivitelü ingyen kép 10 forint bevásárlás után.

Bazárban minden olcsóbb, mint más üzletekben.

Esőjernyők, sárczipók,

Utszított gyermek részére teljes felszerelés.

Nyujtsunk kezét a szerencsének

Már sokan szerencsések lettek egy nálunk vásárolt sorsjegy által.

A legesélydusabb sorsjáték a mi m. kir. osztálysorsjátékunk.

110.000 sorsjegyre 55.000 pénznyeremény jut.

Legnagyobb nyeremény esetleg

1.000.000 korona.

1 jutalom 600 000, 1 nyeremény a 400.000, 200.000, 2 a 100.000, 1 a 90.000, 2 a 80.000, 1 a 70.000, 2 a 60.000, 1 a 50.000, 40.000, 5 a 30.000, 3 a 25.000, 8 a 20.000, 8 a 15.000, 36 a 10.000, 67 a 5000, 3 a 3000, 437 a 2000, 803 a 1000, 1528 a 500, 140 a 300, 34450 a 200, 4850 a 170, 4850 a 130, 100 a 100, 4350 a 80, 3350 a 40. Összesen:

14,459.000 korona, azaz Tizennygy millió 459.000 korona.

SZERENCSENAPTÁR.

Január	Február	Március	Április	Május	Június	Július	Augusztus	Szeptember	Október	November	December
1 2059	1 2059	1 2059	1 2059	1 2059	1 2059	1 2059	1 2059	1 2059	1 2059	1 2059	1 2059
2 1230	2 1230	2 1230	2 1230	2 1230	2 1230	2 1230	2 1230	2 1230	2 1230	2 1230	2 1230
3 3534	3 3534	3 3534	3 3534	3 3534	3 3534	3 3534	3 3534	3 3534	3 3534	3 3534	3 3534
4 3819	4 3819	4 3819	4 3819	4 3819	4 3819	4 3819	4 3819	4 3819	4 3819	4 3819	4 3819
5 4809	5 4809	5 4809	5 4809	5 4809	5 4809	5 4809	5 4809	5 4809	5 4809	5 4809	5 4809
6 5254	6 5254	6 5254	6 5254	6 5254	6 5254	6 5254	6 5254	6 5254	6 5254	6 5254	6 5254
7 6446	7 6446	7 6446	7 6446	7 6446	7 6446	7 6446	7 6446	7 6446	7 6446	7 6446	7 6446
8 6588	8 6588	8 6588	8 6588	8 6588	8 6588	8 6588	8 6588	8 6588	8 6588	8 6588	8 6588
9 7327	9 7327	9 7327	9 7327	9 7327	9 7327	9 7327	9 7327	9 7327	9 7327	9 7327	9 7327
10 8093	10 8093	10 8093	10 8093	10 8093	10 8093	10 8093	10 8093	10 8093	10 8093	10 8093	10 8093
11 8328	11 8328	11 8328	11 8328	11 8328	11 8328	11 8328	11 8328	11 8328	11 8328	11 8328	11 8328
12 9287	12 9287	12 9287	12 9287	12 9287	12 9287	12 9287	12 9287	12 9287	12 9287	12 9287	12 9287
13 9900	13 9900	13 9900	13 9900	13 9900	13 9900	13 9900	13 9900	13 9900	13 9900	13 9900	13 9900
14 10914	14 10914	14 10914	14 10914	14 10914	14 10914	14 10914	14 10914	14 10914	14 10914	14 10914	14 10914
15 12282	15 12282	15 12282	15 12282	15 12282	15 12282	15 12282	15 12282	15 12282	15 12282	15 12282	15 12282
16 14077	16 14077	16 14077	16 14077	16 14077	16 14077	16 14077	16 14077	16 14077	16 14077	16 14077	16 14077
17 17324	17 17324	17 17324	17 17324	17 17324	17 17324	17 17324	17 17324	17 17324	17 17324	17 17324	17 17324
18 18197	18 18197	18 18197	18 18197	18 18197	18 18197	18 18197	18 18197	18 18197	18 18197	18 18197	18 18197
19 19829	19 19829	19 19829	19 19829	19 19829	19 19829	19 19829	19 19829	19 19829	19 19829	19 19829	19 19829
20 20593	20 20593	20 20593	20 20593	20 20593	20 20593	20 20593	20 20593	20 20593	20 20593	20 20593	20 20593
21 22924	21 22924	21 22924	21 22924	21 22924	21 22924	21 22924	21 22924	21 22924	21 22924	21 22924	21 22924
22 23788	22 23788	22 23788	22 23788	22 23788	22 23788	22 23788	22 23788	22 23788	22 23788	22 23788	22 23788
23 25203	23 25203	23 25203	23 25203	23 25203	23 25203	23 25203	23 25203	23 25203	23 25203	23 25203	23 25203
24 26177	24 26177	24 26177	24 26177	24 26177	24 26177	24 26177	24 26177	24 26177	24 26177	24 26177	24 26177
25 27782	25 27782	25 27782	25 27782	25 27782	25 27782	25 27782	25 27782	25 27782	25 27782	25 27782	25 27782
26 28354	26 28354	26 28354	26 28354	26 28354	26 28354	26 28354	26 28354	26 28354	26 28354	26 28354	26 28354
27 29924	27 29924	27 29924	27 29924	27 29924	27 29924	27 29924	27 29924	27 29924	27 29924	27 29924	27 29924
28 30788	28 30788	28 30788	28 30788	28 30788	28 30788	28 30788	28 30788	28 30788	28 30788	28 30788	28 30788
29 32303	29 32303	29 32303	29 32303	29 32303	29 32303	29 32303	29 32303	29 32303	29 32303	29 32303	29 32303
30 33177	30 33177	30 33177	30 33177	30 33177	30 33177	30 33177	30 33177	30 33177	30 33177	30 33177	30 33177
31 34782	31 34782	31 34782	31 34782	31 34782	31 34782	31 34782	31 34782	31 34782	31 34782	31 34782	31 34782
32 35654	32 35654	32 35654	32 35654	32 35654	32 35654	32 35654	32 35654	32 35654	32 35654	32 35654	32 35654
33 37203	33 37203	33 37203	33 37203	33 37203	33 37203	33 37203	33 37203	33 37203	33 37203	33 37203	33 37203
34 38197	34 38197	34 38197	34 38197	34 38197	34 38197	34 38197	34 38197	34 38197	34 38197	34 38197	34 38197
35 39829	35 39829	35 39829	35 39829	35 39829	35 39829	35 39829	35 39829	35 39829	35 39829	35 39829	35 39829
36 40788	36 40788	36 40788	36 40788	36 40788	36 40788	36 40788	36 40788	36 40788	36 40788	36 40788	36 40788
37 42303	37 42303	37 42303	37 42303	37 42303	37 42303	37 42303	37 42303	37 42303	37 42303	37 42303	37 42303
38 43177	38 43177	38 43177	38 43177	38 43177	38 43177	38 43177	38 43177	38 43177	38 43177	38 43177	38 43177
39 44782	39 44782	39 44782	39 44782	39 44782	39 44782	39 44782	39 44782	39 44782	39 44782	39 44782	39 44782
40 45654	40 45654	40 45654	40 45654	40 45654	40 45654	40 45654	40 45654	40 45654	40 45654	40 45654	40 45654
41 47203	41 47203	41 47203	41 47203	41 47203	41 47203	41 47203	41 47203	41 47203	41 47203	41 47203	41 47203
42 48197	42 48197	42 48197	42 48197	42 48197	42 48197	42 48197	42 48197	42 48197	42 48197	42 48197	42 48197
43 49829	43 49829	43 49829	43 49829	43 49829	43 49829	43 49829	43 49829	43 49829	43 49829	43 49829	43 49829
44 50788	44 50788	44 50788	44 50788	44 50788	44 50788	44 50788	44 50788	44 50788	44 50788	44 50788	44 50788
45 52303	45 52303	45 52303	45 52303	45 52303	45 52303	45 52303	45 52303	45 52303	45 52303	45 52303	45 52303
46 53177	46 53177	46 53177	46 53177	46 53177	46 53177	46 53177	46 53177	46 53177	46 53177	46 53177	46 53177
47 54782	47 54782	47 54782	47 54782	47 54782	47 54782	47 54782	47 54782	47 54782	47 54782	47 54782	47 54782
48 55654	48 55654	48 55654	48 55654	48 55654	48 55654	48 55654	48 55654	48 55654	48 55654	48 55654	48 55654
49 57203	49 57203	49 57203	49 57203	49 57203	49 57203	49 57203	49 57203	49 57203	49 57203	49 57203	49 57203
50 58197	50 58197	50 58197	50 58197	50 58197	50 58197	50 58197	50 58197	50 58197	50 58197	50 58197	50 58197
51 59829	51 59829	51 59829	51 59829	51 59829	51 59829	51 59829	51 59829	51 59829	51 59829	51 59829	51 59829
52 60788	52 60788	52 60788	52 60788	52 60788	52 60788	52 60788	52 60788	52 60788	52 60788	52 60788	52 60788
53 62303	53 62303	53 62303	53 62303	53 62303	53 62303	53 62303	53 62303	53 62303	53 62303	53 62303	53 62303
54 63177	54 63177	54 63177	54 63177	54 63177	54 63177	54 63177	54 63177	54 63177	54 63177	54 63177	54 63177
55 64782	55 64782	55 64782	55 64782	55 64782	55 64782	55 64782	55 64782	55 64782	55 64782	55 64782	55 64782
56 65654	56 65654	56 65654	56 65654	56 65654	56 65654	56 65654	56 65654	56 65654	56 65654	56 65654	56 65654
57 67203	57 67203	57 67203	57 67203	57 67203	57 67203	57 67203	57 67203	57 67203	57 67203	57 67203	57 67203
58 68197	58 68197	58 68197	58 68197	58 68197	58 68197	58 68197	58 68197	58 68197	58 68197	58 68197	58 68197
59 69829	59 69829	59 69829	59 69829	59 69829	59 69829	59 69829	59 69829	59 69829	59 69829	59 69829	59 69829
60 70788	60 70788	60 70788	60 70788	60 70788	60 70788	60 70788	60 70788	60 70788	60 70788	60 70788	60 70788
61 72303	61 72303	61 72303	61 72303	61 72303	61 72303	61 72303	61 72303	61 72303	61 72303	61 72303	61 72303
62 73177	62 73177	62 73177	62 73177	62 73177	62 73177	62 73177	62 73177	62 73177	62 73177	62 73177	62 73177
63 74782	63 74782	63 74782	63 74782	63 74782	63 74782	63 74782	63 74782	63 74782	63 74782	63 74782	63 74782
64 75654	64 75654	64 75654	64 75654	64 75654	64 75654	64 75654	64 75654	64 75654	64 75654	64 75654	64 75654
65 77203	65 77203	65 77203	65 77203	65 77203	65 77203	65 77203	65 77203	65 77203	65 77203	65 77203	65 77203
66 78197	66 78197	66 78197	66 78197	66 78197	66 78197	66 78197	66 78197	66 78197	66 78197	66 78197	66 78197
67 79829	67 79829	6									

25 krtól kezdve
női fekete és színes ruhaszöveteket,

2 frt 75 krtól kezdve
kész női- és leány-felöltőket,

1 frt 20 krtól kezdve
gyönyörű női blousokat

kaphatni óriási választékban szolid pontos ki-
szolgálás mellett

FLEGMAN ÁRMIN divattárában
Nagyvárad, Bémer-tér.

Tennis flanel
szép kivitelben
16 kr.

Színes mosó
barchettek
17 krtól.

Különösen figyelemre méltó!

Az ujonnan berendezett női- és gyer-
mek confectio raktár.

Dús választék.

Eredeti modellek.

Fekete és szí-
nes blous sely-
mek legujabb
kivitelben
60 krtól 4 frtig.

Alkalmi vétel
férfi gallér míg
a készlet tart
10 kr.

Fehér zsinór és
pique barchettek
óriási választé-
kban
25—90 krig.

Francia delai-
nek 39 krtól.
Valódi prágai
keztvük 88 kr.

Vászon fehér és
asztalneműek
elismert legelő-
nyösebb árakban

Egy hat sze-
mélyes teríték
asztalkendőkkal
1.20.

1 vég vászon
3.90—100 frtig.

Valódi rumburgi,
Irhoni és
creas vásznak,
Schroll siffonok
nagy választék-
ban.

Mennyasszonyi
kelengyék
remek kivitelben
készítünk
5000 frtig.

Wallerstein Fülöp Fiai

Fiók üzlet:
Debreczen.

Nagyvárad, Bémer-tér.

Fiók üzlet:
Kisvárd.

ÉRTESETÉS

a közeledő idényre nagy mennyiségben bevásárolt és eladásra
kerülő

alkalmi vételekről,

melynek szíves megtekintésére tisztelettel meghívjuk a n. é. vásárló közönséget.

Szolid szabott árak.

Túlfizetés teljesen kizárva.

Különösen figyelemre méltó!

az ujonnan berendezett női- és gyermek confectio raktár.

Dús választék.

338

Eredeti modellek.

Óriási választék
angol női divat
kelmékben gyö-
nyörű kivitelben.

Francia gyapju
flanelok, blous
és pongvoláknak.

Férfi ingek leg-
jutányosabb
árakban, kézelő
20 kr.

Csödtömegtől
vásárolt minde-
nemű férfi szöve-
tek rendkívül
előnyös árakban.

Szőnyeg, függöny,
ágyterítők, flanel
takarók a leg-
nagyobb választé-
kban.

Futó szőnyegek
18 krtól
3 frt 50 krig.

Ebédlő szőnye-
gek **2 frtől**
200 frtig.